

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirivalvekolledž

Siim Aljas

PÕHJA POLITSEIPREFEKTUURI
KORRAKAITSEOSAKONNA LIIKLUSMENETLUSE
TALITUSE VÄÄRTEOOTSUSTELE ESITATUD
KAEBUSTE MENETLEMINE MAAKOHTUS

Lõputöö

Juhendaja: Ülle Vanaisak, MA

TALLINN 2010

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž	Kuu ja aasta
Politsei- ja Piirivalve kolledž	05. 2010
Töö pealkiri: „Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talituse väärteootsustele esitatud kaebuste menetlemine maakohtus“	
Töö autor: Siim Aljas	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas
	Allkiri: allkiri:
Referaat	
<p>Töö maht koos lisadega on 72 lehekülge, töö põhiosa moodustab 53 lehekülge ja selles on 5 tabelit ja 2 joonist. Kasutatud kirjanduse loetellu kuulub 29 nimetust. Töö vormistamisel on aluseks võetud „Üliõpilastööde koostamise ja vormistamise juhend“, kinnitatud rektori 02.12.2009 käskkirjaga nr. 6.1-6/212.</p> <p>Töö on kirjutatud eesti keeles.</p> <p>Lõputöö eesmärk on käsitleda kohtuvälise menetleja poolt koostatud väärteoasjades tehtud otsuste peale esitatud kaebuste temaatikat, eesmärgiga analüüsida kui palju politsei poolt väärteomenetluses koostatud otsuseid jääb jõusse ning kui palju kohtus muudetakse. Millised on peamised vead, miks politsei poolt väärteomenetluses koostatud otsuseid kohtus muudetakse või tühistatakse.</p> <p>Töös on püstitatud kolm hüpoteesi: Kohtule esitatakse kaebusi kõige enam sellistele väärteootsustele, mille eest on kohtuvälise menetleja rakendanud põhi- või lisakaristusena juhtimisõiguse äravõtmist; Kohtuvälise menetleja poolt koostatud väärteomaterjalide halb kvaliteet on põhjuseks, miks väärteootsuseid kohtus muudetakse (tühistatakse); Kohtuvälise menetleja poolt määratud otsustele esitatakse kaebusi seetõttu, et kohtuvälise menetleja ei ole rahatrahvi määramisel arvestanud karistamise põhimõtteid.</p> <p>Töö esimeses osas käsitletakse väärteomenetlust ja selle olemust Eesti õigusruumis, väärteomenetluse liike ning väärtegude eest ette nähtud karistusi.</p> <p>Töö teises osas käsitletakse uurimismeetoditena kohtuotsuste ja väärteotoimikute vaatlust ning kohtuvälise menetleja kohtuesindajate anketeerimist. Antakse ülevaade läbiviidud uuringu tulemustest, tuues välja autoripoolsed ettepanekud.</p>	

Uurimistöo tulemusi saab kasutada politsei poolt kohtuvälises menetluses koostatavate väärteomaterjalide kvaliteedi tõstmiseks tervikuna, et rikkujate poolt väärteoasjade edasikaebamise korral need kohtus muutmata jääksid.

Võtmesõnad: kaebused, väärteomenetlus, karistamine, kohtuväline menetteja, maakohus

Ключевые слова: жалобы, производство дел о проступках, наказание, орган досудебного производства, уездный суд.

Säilitamise koht:

Kaitsmisele lubatud

Kolledži direktor:

Allkiri:

Vastab lõputöö nõuetele

Juhendaja: Ülle Vanaisak

Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
SISUKORD	4
SISSEJUHATUS	5
I TEOORIA	8
1. Väärteo olemus Eesti karistusõiguses	8
1.1 Väärteomenetluse liigid.....	11
1.2. Karistamine väärteo toimepanemise eest	14
1.3. Enamlevinud väärteokoosseisud, mida menetleb Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talitus	20
1.4. Kohtuvälise menetleja otsuse peale kaebuse esitamise protsess	23
II UURING	27
2.1 Valimi ja uurimismeetodite kirjeldus	27
2.2 Dokumendivaatluse tulemused	30
2.3. Ekspertintervjuude tulemused	38
2.4. Autori järeldused ja ettepanekud läbiviidud uuringus saadud tulemustele	43
KOKKUVÕTE	46
PE3IOME	49
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU.....	51
TABELITE JA JOONISTE LOETELU.....	54
LISA 1. ANKEETKÜSITLUS PÕHJA POLITSEIPREFEKTUURI KORRAKAITSEOSAKONNA LIIKLUSMENETLUSE TALITUSE KOHTUS KOHTUVÄLIST MENETLEJAT ESINDAVATE AMETNIKEGA	55
LISA 2. UURINGUS KAEBUSTE ANALÜÜSIMISEKS KASUTATUD TABEL	61

SISSEJUHATUS

Käesoleva lõputöö eesmärgiks on käsitleda kohtuvälise menetleja poolt koostatud väärteoasjades tehtud otsuste peale esitatud kaebuste temaatikat, eesmärgiga analüüsida kui palju politsei poolt väärteomenetluses koostatud otsuseid jääb jõusse ning kui palju kohtus muudetakse. Millised on peamised vead, miks politsei poolt väärteomenetluses koostatud otsuseid kohtus muudetakse või tühistatakse. Autor on valinud uurimiseks Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talituses koostatud väärteo otsused. Antud teema on huvitav ja aktuaalne ning selle teema süvitsi käsitlemine tuleb kasuks töö autorile kui ka liiklusjärelvalve talituse töö kvaliteedi parandamiseks tervikuna.

Liikluspolitsei patrullid tegelevad igapäevaselt liiklusjärelvalvega, viivad läbi politseioperatsioone, tuvastamaks alkoholijooobes sõidukijuhte, eesmärgiga kõrvaldada nad liiklusest. Aktuaalne on ka sõidukite sõidukiiruse mõõtmine maanteedel ja linnaliikluses ning järelvalve liiklejate turvavarustuse kasutamise üle. Viimase aastaga on olukord liikluses tunduvalt paranenud, mida näitab ka liikluses hukkunute arvu massiline vähenemine. Maanteeameti statistikast nähtub, et 2008. aastal hukkus liiklusõnnetustes 132 inimest ning 2009. aastal oli hukkunute arv 100. Liiklusõnnetusi, eriti traagiliste tagajärgedega liiklusõnnetusi oli varasematel aastatel Eestimaa teedel palju, seda põhjustas ühelt poolt madal liikluskultuur ning autojuhtide ükskõikne suhtumine teistesse liiklejatesse. Liiklusohutuse parandamiseks suunas politsei 2008. aastal oma jõud rohkem liiklusjärelvalvega tegelemisele. Liiklusjärelvalve sai prioriteediks, mis tähendas ka seda, et tuvastati rohkem liiklusrikkujaid ning hakati ka koostama rohkem väärteomaterjale. Kuna suurenes oluliselt koostatud väärteomaterjalide hulk, siis paralleelselt sellele suurenes ka nende materjalide hulk, mida väärteo toimepanijad kohtus vaidlustasid. Eelnevast tuleneb uurimisprobleem, mis seisneb selles, et senini ei ole uuritud, millised on peamised põhjused liiklusmenetluse talituse koostatud väärteootsuste vaidlustamiseks maakohtus ning millistel põhjustel kohus otsuse muudab või tühistab.

Sageli on põhjuseks, miks politsei poolt koostatud väärteomaterjale kohtusse jõudes muudetakse see, et koostatud materjalide kvaliteet on halb. Väärteo toimepanija süü on korralikult tõendamata, väärteoasjas tunnistajate ülekuulamine on sisult ebapiisav, tõendamiseseme asjaolud ei kajastu kogutud tõendites. Patrullpolitseinikud on

väärteomenetlust läbiviies oluliselt rikkunud väärteomenetluse põhimõtteid. Näiteks politseinik, kes on väärteoasjas menetleja ei saa olla samas väärteoasjas tunnistajaks jne. Kuivõrd liiklusrikkumiste eest on viimasel ajal üha rohkem määratud lisakaristusena juhtimisõiguse äravõtmist, siis ka see on üheks põhjuseks, miks kohtuvälise menetleja poolt tehtud otsustele kaebusi esitatakse. Tihtipeale ei olegi põhjus ainuüksi määratud trahvis kuivõrd selles, et juhtimisõigus ära võetakse. 2008. aasta detsembris vastu võetud liikluseaduse muudatusega, muutus sõiduki juhtimisõiguse ära võtmine põhikaristuseks ning seda rakendati sanktsioonina liiklusrikkujatele üha sagedamini.

Lõputöö eesmärgiks on selgitada:

1. Millised on põhjused, miks politsei poolt määratud otsuseid edasi kaevatakse;
2. Kui palju esialgseid kohtuvälise menetleja poolt määratud otsuseid kohtumenetluses muudetakse või tühistatakse;
3. Milline on väärteoasjas kogutud ja vormistatud materjalide kvaliteet ja kui palju mängib see rolli kohtumenetluses;
4. Kas esitatud vastulause arvestmata jätmine on seotud hilisemate kaebuste esitamisega.

Kohtuvälise menetleja otsustele esitatud kaebuste ning kohtus muudetud otsuste analüüsimiseks on autor püstitanud järgmised hüpoteesid:

1. Kohtule esitatakse kaebusi kõige enam sellistele väärteo otsustele, mille eest on kohtuvälise menetleja rakendanud lisa- või põhikaristusena juhtimisõiguse äravõtmist.
2. Kohtuvälise menetleja poolt koostatud väärteomaterjalide halb kvaliteet on põhjuseks, miks väärteo otsuseid kohtus muudetakse (tühistatakse).
3. Kohtuvälise menetleja poolt määratud otsustele esitatakse kaebusi seetõttu, et kohtuvälise menetleja ei ole rahatrahvi määramisel arvestanud karistamise põhimõtteid.

Hüpoteeside tõestamiseks püstitas autor järgmised uurimisülesanded:

1. Töötada läbi kohtuvälise menetleja otsuse peale tehtud kohtule kaebuse esitamiseks vajalikku teoreetilist materjali.

2. Analüüsida juhusliku valimina 2009. aasta liiklusalaseid väärteotoimikuid ja kohtulahendeid, tuvastamaks, millised on peamised argumendid, miks politsei määratud otsuseid muudetakse või tühistatakse.
3. Viia läbi ekspertintervjuud väärteomaterjalide kvaliteedi osas Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetlustalituse kohtus kohtuvälist menetlejat esindavate ametnike seas.
4. Tuvastada, mis on väärteoprotokollidele esitatud vastulausete sisuks ning kas vastulause mitteametamine on olnud aluseks kohtusse pöördumisel.
5. Analüüsida uuringu tulemusi hüpoteesidest lähtuvalt ja võrrelda teoreetilisi seisukohti saadud tulemustega.

Autor on seisukohal, et töös käsitletav kaebuste temaatika tuleb kasuks liiklusalaseid väärtegusid menetlevate politseiametnike poolt koostatavate väärteomaterjalide kvaliteedi parendamiseks tervikuna. Autor käsitleb töös peamised vigu, mida politseiametnikud väärteomaterjale koostades teevad ning põhjuseid, miks koostatud väärteomaterjalides vigu esineb. Töö eesmärk on tõsta menetlus kvaliteeti andes ülevaate, milliseid vigu tuleks vältida ja kuidas vormistada kindlaid materjale, mis ka edasikaebamise korral muutmata jääksid.

I TEOORIA

1. Väärteo olemus Eesti karistusõiguses

Riigi ülesanne on kaitsta ühiskonna väärtusi ehk õigushüvesid. Õigushüved tulenevad põhiseadusest ja teistest seadustest, nt. õigus elule, tervisele, vabadusele, omandile jne. Õigushüvesid saab kaitsta tsiviil-, haldus- või karistusõiguse kaudu ning valikute tegemine, millist õigushüve, mil viisil kaitsta, on seadusandja ehk Riigikogu pädevuses. (Eerik jt. 2002:6)

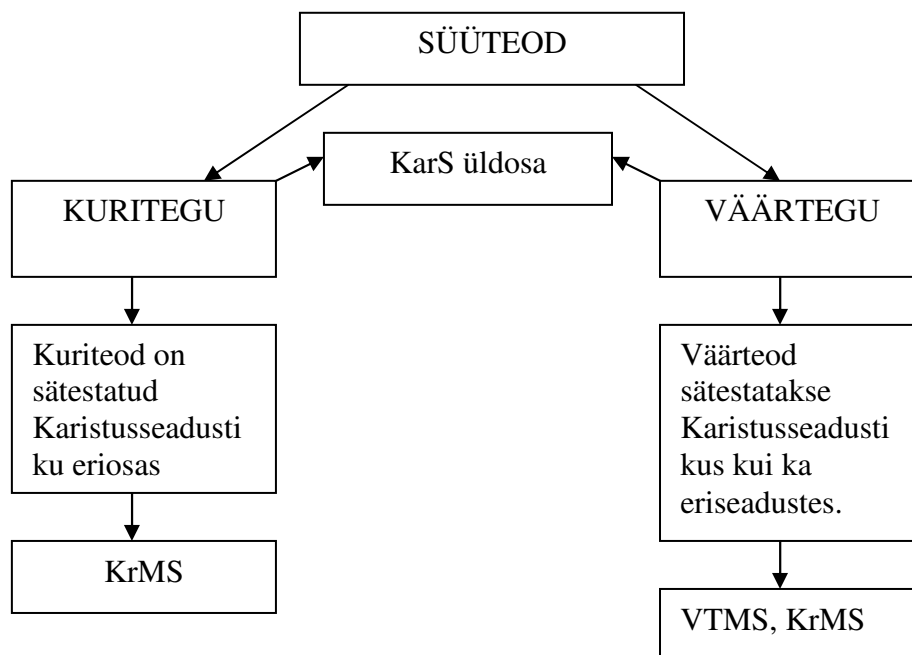
Karistusõigust tuleb kasutada ainult kõige olulisemate õigushüvede kaitseks, sätestades keelunormid ja karistused. Keelunorm võib olla kas kuriteo- või väärteokoosseis, sõltuvalt sellest, milline karistus on keelunormi rikkumise eest ette nähtud. Eesti karistusõiguses jagunevad süütegudena määratletavad teod kuritegudeks ja väärtegudeks. Süütegu on seaduses sätestatud karistatav tegu. Sisuliselt asuvad mõlemad teod nii kuritegu kui väärtegu samal teljel. Teatud piiril on seaduseandja määratlenud, et siinpool piiri on karistatavad teod väärteod ning teised on kuriteod. Piiri tõmbamine on seejuures seaduseandja vaba otsustuspädevus. (Eerik jt. 2002:4) Kuritegude puhul saab sõltuvalt teost ning kuriteo raskusastmest, füüsilisele isikule kohaldada põhikaristusena rahalist karistust või vabadusekaotust ühest kuust kuni kahekümne aastani või eluaegset vangistust ning juriidilisele isikule rahalist karistust või sundlõpetamist. Väärteod on sellised väiksemad normirikkumised, mille eest seadus näeb ette sanktsioonina rahatrahvi või aresti kuni kolmkümmend päeva. 27. detsembrist 2008 on väärteo toimepanemise eest võimalik põhikaristusena ära võtta ka sõiduki juhtimisõigus (KarS § 48¹). Rahatrahvi suurus jääb sõltuvalt väärteost vahemikku kolm kuni kolmsada trahviühikut. Ühe trahviühiku väärtus on seejuures kuuskümmend krooni.

Autor nõustub Eeriku ja Ploomiga, kes väidavad, et väärteod on rõhuvas enamuses õigusrikkumised, mis tavaolukorras ei too kaasa kahjulikku tagajärge. Küll on aga väärtegude eest vastutuse kohaldamisel tugev preventiivne jõud hoidmaks ära tulevikus saabuda võivat kahju. Väärtegude puhul läheb menetlus sageli kallimaks kui rikkumine, seda näiteks juhul

kui menetleja otsustus vaidlustatakse kohtus. Kohtusse pöördumise õigust ei tohi aga kunagi piirata, see on põhiseaduslik õigus. (Eerik, Ploom 2002:4)

Süüteod jagunevad kuritegudeks ja väärtegudeks. Kuriteod on kodifitseeritud ja need on sätestatud karistusseadustikus (KarS), väärteod on kodifitseerimata ning need on sätestatud nii KarS-is kui ka paljudes eriseadustes. Süütegude menetlemisel tuleb tegu analüüsid tugineda KarS-i üldosa sätetele. Menetlus põhineb kuritegude puhul kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) sätetel, väärtegude puhul rakendatakse väärteomenetluse seadustiku (VTMS) sätteid, kui mingit punkti VTMS ei reguleeri rakendatakse KrMS sätteid, arvestades menetluslikke erisusi, vaata tabel nr. 1

Tabel nr. 1. Väärteomenetluse skeem

Väärtegude materiaalõiguslik regulatsioon on sätestatud karistusseadustikus (KarS-is) ning paljudes eriseadustes. Kuriteod on sätestatud kõik karistusseadustikus ning on seega kodifitseeritud. Väärteod on osaliselt nii karistusseadustikus kui ka paljudes eriseadustes ning seetõttu kodifitseerimata. Väärteona sätestatud karistatavad teod on kirjas erinevaid eluvaldkondi reguleerivate eriseaduste lõpuosas, näiteks alkoholiseaduses, tubakaseaduses, liikluseaduses jne.

Menetlusõiguslik regulatsioon tuleneb väärteomenetluses kriminaalmenetluse seadustikust ning väärteomenetluse seadustikust (Ploom 2007:2). Väärteomenetluses kohaldatakse kriminaalmenetluse sätteid juhul, kui VTMS-s ei ole sätestatud teisti, võttes arvesse väärteomenetluslikke erisusi.

Väärteomenetlus toimub eelkõige kohtuvälises menetluses, kus kohtuväline menetleja täidab nii uurimis-, süüdistus- kui ka õigusemõistmise funktsiooni: kogub tõendeid, koostab väärteo kohta süüdistuse ning karistab isikut väärteo eest. (Ploom. 2007:2)

Väärteomenetluse alustamiseks peab olema alus ja ajend ning peab puuduma menetlust välistavad asjaolud, see nõue tuleneb KrMS § 193 lg 1. Väärteomenetlust välistavateks asjaoludeks on VTMS § 29 lg 1 lähtuvalt:

1. teos puuduvad väärteo tunnused;
2. isikut on juba karistatud sama teo toimepanemise eest, sõltumata sellest, kas karistus on määratud Eesti Vabariigis või mõnes teises riigis;
3. isiku suhtes on sama teo kohta tehtud väärteomenetluse lõpetamise lahend;
4. teos on kuriteo tunnused;
5. väärteo aegumistähtaeg on möödunud;
6. seadus, mis nägi ette karistuse väärteo eest, on kehtetuks tunnistatud;
7. isik, kelle suhtes alustatakse või on alustatud väärteomenetlust, on surnud või juriidiline isik on lõppenud. (Pajula jt. 2004:20)

Ajend on väärteole viitav teave, see tähendab karistusõiguse kohaldamisel väärteomenetluses tuleb KarS-i üldosast lähtudes analüüsida väärtegu analoogselt kuriteole läbi kolme erineva taseme, milleks on süüteo koosseis, teo õigusvastasus ning seejärel isiku süü. Pärast positiivse vastuse saamist igal tasemel, saab hakata rääkima teo toimepanija suhtes karistuse määramisest. Kuritegude puhul lähtub KarS nn. differentseerimisprintsipist, mille kohaselt eristatakse kuriteo täideviijat ja sellest osavõtjat (KarS § 20). Väärtegude puhul diferentseerimisprintsip ei kehti, kuivõrd KarS § 23 kohaselt on karistatav üksnes täideviimine. Lähtudes formaal-objektiivsest teooriast saab väärteo toimepanemise eest karistada seda isikut, kes väärteokoosseisule vastavalt käitus. Seega saab väärteo eest karistada üksiktäideviijat, vahendlikku täideviijat ja kaastäideviijaid (KarS § 21 lg 1 ja 2), mitte aga väärteole kihutajat ega kaasaaitajat (KarS § 22 lg 2 ja 3). (Pajula jt. 2004:8)

Regulatsioon, mille kohaselt väärteo eest saab karistada ainult täideviijat, on ilmselt suunatud menetluskulude kokkuhoidmisele. Piisab sellest, kui on tuvastatud, kelle tegu vastab väärteokoosseisule. Nende isikute tegevuse hindamine, kes võisid teo toimepanemist mingilgi viisil mõjutada, ei ole väärtegude puhul õigushüve vähesest kahjustamisest tulenevalt põhjendatud. (Pajula jt. 2004:8)

Väärteomenetluses on väärteo toimepanijat füüsilise isiku korral võimalik karistada rahatrahviga kolm kuni kolmsada trahviühikut või määrata kohtu poolt aresti kuni kolmekümmend päeva, lisaks sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine kuni üheks aastaks. Mootorsõiduki juhtimisõigust ei tohi ära võtta isikult, kes kasutab mootorsõidukit liikumispuude tõttu (KarS § 50 lg 2).

1.1 Väärteomenetluse liigid

Väärteomenetluses on kolm menetlusliiki: hoiatamismenetlus, kiirmenetlus ja üldmenetlus. Hoiatamismenetlust rakendatakse siis, kui süüteo asjaolud on selged, tegemist on vähetähtsa süüteoga ning selle asemel, et isikut karistada määratakse talle hoiatustrahv. Vähetähtis saab olla tegu seoses muude sarnaste tegudega ning eelkõige sõltuvuses konkreetse teo toimepanemise asjaoludest ja teo toimepanijast. Hoiatamismenetluse kohaldamine on kohtuvälise menetleja otsustada ning seetõttu oleks õigem, kui asutusesiseselt kehtestatakse põhimõtted, milline väärtegu on vähetähtis ehk millistel juhtudel saab kohaldada hoiatamismenetlust. (Pajula jt. 2004:38). Karistamata jätmine tähendab seda, et kohtuvälise menetleja otsus hoiatamismenetluses ei leia kajastamist karistusregistris (karistusregistri seadus § 4 lg 1 p. 2) Hoiatamismenetluse eelduseks on see, et eelnevalt tutvustatakse menetlusalusele isikule tema õigused (VTMS § 19), sh õigus keelduda hoiatamismenetlusest ja on selgitatud hoiatamismenetluse korda (Pajula jt. 2004:38). Hoiatamismenetluses tuleb selgitada ka seda asjaolu, et hoiatamisotsus ei kuulu edasikaebamisele. Hoiatamismenetluses võib kohaldada hoiatustrahvi või suulist hoiatamist. Kui aga isik ei nõustu hoiatamismenetlusega, siis saab tema suhtes väärtegu menetledes rakendada kas kiirmenetlust või üldmenetlust. VTMS § 54¹ järgi võib kohtuvälise menetleja mootorsõidukiga toimepandud liiklusväärteo puhul määrata hoiatustrahvi väärteo toimepanemise ajal sõiduki registrijärgsele omanikule või kui registrisse on määratud vastutav kasutaja, vastutavale

kasutajale. Kirjalikku hoiatamismenetlust rakendatakse sellisel juhul, kui väärteomenetluse ajendiks on teave liiklusnõuete rikkumise kohta, mis on fikseeritud automaatse liiklusjärelvalve seadmega (nt. automaatsed kiiruskaamerad). Sellisel juhul peab olema fikseeritud rikkumise aeg ja koht ning visuaalselt peab olema tuvastatav sõiduki registreerimisnumber. Teisel juhul, kui järelvalvet teostaval ametnikul ei ole koheselt võimalik kindlaks teha mootorsõidukijuhti ning kui rikkumine salvestati fotol, filmil või muul teabesalvestisel. Tuvastatav peab olema samuti rikkumise aeg, koht ning sõiduki registreerimisnumber. Hoiatustrahvi maksimaalmäär on kolm tuhat krooni. (VTMS § 54¹)

Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusjärelvalve talituses väärteoasja menetledes, kui patrull võtab vastu otsuse rakendada konkreetset väärtegu ja konkreetset liiklusrikkujat arvesse võttes tema suhtes hoiatamismenetlust, rakendatakse suulist hoiatamist kirjalikus menetluses. Sõltumata menetlusliigist tuleb, enne menetluse alustamist menetlusalusele isikule selgitada tema õiguseid ja kohustusi VTMS § 19 järgi. Pärast õiguste ja kohustuste selgitamist paneb menetlusalune isik õiguste ja kohustuste teksti alla oma allkirja. Inimestele jääb aga sageli arusaamatuks, et kui tegemist on suulise hoiatamisega siis, miks seda ikkagi kirjalikult fikseeritakse. Sellisel juhul tuleb menetlusalusele isikule selgitada, et kui ta edaspidi peaks samalaadse rikkumise toime panema, siis on see menetlusinfosüsteemist (MIS) näha, et teda on eelnevalt sama teo eest hoiatatud. Seetõttu on välistatud võimalus, et sama rikkumise korral taas tema suhtes hoiatamismenetlust kohaldatakse.

Hoiatustrahvi suurus füüsilisele isikule on kakskümmend viis kuni kakssada krooni ning juriidilisele isikule kakssada kuni tuhat krooni. Hoiatamismenetluse kohaldamisel koostamisel menetleja kahes identses eksemplaris hoiatustrahvi otsuse, millele ta kirjutab alla. Oluline on ka, et menetlusalune isik sellele otsusele alla kirjutab, et ta otsuse kätte sai. Otsusele alla kirjutamise päevast alates seitsme päeva jooksul peab hoiatustrahv olema tasutud. Kui isik trahvi ei tasu uuendatakse väärteomenetlust ning siis saab kohaldada tema suhtes kas kiirmenetlust või üldmenetlust. (Pajula jt. 2004:38)

Menetluse uuendamise kohustus ja hoiatamismenetluse alternatiiv kiir- ja üldmenetluse näol tähendab ka seda, et ka hoiatamismenetlusesse tuleb suhtuda täie põhjalikkusega. Menetluse uuendamisel peavad hoiatamismenetluses kogutud tõendid olema piisavad selleks, et väärtegu menetleda kiir- või üldmenetluse korras. Seetõttu peab kohtuväline menetleja alati mõtlema,

kas kogutud tõenditest on piisav väärteomenetlemiseks teistes menetlustes. (Pajula jt. 2004:40)

Kiirmenetlus on teine väärteomenetluse liik, mida kohaldatakse siis, kui väärteo toimepanemise asjaolud on selged. Kiirmenetluse kõige suurem erinevus üldmenetlusest seisneb selles, et väärteoprotokoll ei koostata ja isik ei saa sellele esitada vastulauset (Lind jt. 2008:314). Oluline sealjuures ei ole väärteoasja vähetähtsus. Kiirmenetlus on selleks, et oluliselt kiirendada väärteoasja menetlemist. Kiirmenetluse kohaldamiselt on ka mõned piirangud, nii näiteks ei saa kiirmenetlust kohaldada alaealise ehk neljateist kuni kaheksateist aastase isiku suhtes.

Kiirmenetlust ei tohi kohaldada kui;

1. menetlusalune isik ei nõustu kiirmenetluse kohaldamisega;
2. menetlusalune isik on 14-18 aastane või psüühikahäirega;
3. on vaja otsustada konfiskeerimine, aresti kohaldamine või põhi- või lisakaristusena sõiduki juhtimisõiguse, riigisaladusele või salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse, riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse või loomapidamise õiguse äravõtmine (VTMS § 55 lg 3).

Kiirmenetluse otsuses võib määrata:

1. füüsilisele isikule kuni 100 trahviühiku suuruse trahvi;
2. juriidilisele isikule kuni 20 000 krooni suuruse trahvi (VTMS § 55 lg 2)

Nendest piirmääradest tuleb kinni pidada ka juhtudel, kui KarS § 63 lg 3 nõudeid arvestades määratakse mitme väärteo eest mitu karistust. Üldsumma seejuures kiirmenetluse otsuses ei tohi olla suurem kui kuus tuhat krooni. Juhul kui menetleja peab otstarbekaks korrakaitsepoliitika huvides ja arvestades teo või tegude raskusastet, määrata isikule suurem trahv kui kuus tuhat krooni, siis peaks kindlasti läbi viima üldmenetluse. (Pajula jt. 2004:40)
Kiirmenetluse otsusele saab kaebuse esitada maakohtusse.

Üldmenetluses koostatakse väärteoprotokoll, mis on menetluse alusdokument ning sisaldab endas väärteo toimepanemise süüdistust (Eerik jt. 2002:22). Formaalselt seisneb erinevus kiirmenetlusest suuresti ainult selles, et üldmenetluses koostatakse väärteoprotokoll, millele isik võib omakorda esitada vastulause. (Lind jt. 2008:315) Väärteoprotokoll koopia antakse

menetlusalusele isikule või tema kaitsjale kätte allkirja vastu. Menetlusosalisel on õigus 15 päeva jooksul alates protokolliga kättesaamisest tutvuda väärteotoimikuga, esitada vastulause ja tõendid.

Kohtuväline menetleja lahendab väärteoasja väärteoprotokollis märgitud tegevuse piires kirjalikus menetluses s.o. menetlusosalisi välja kutsumata. Lahend peab olema kättesaadav kolmekümne päeva möödudes väärteoprotokolliga kätte andmisest. (Eerik jt. 2002:22)

1.2. Karistamine väärteo toimepanemise eest

Karistamise alused on sätestatud KarS § 2, millest lähtuvalt, ei tohi kedagi süüdi mõista ega karistada teo eest, mis selle toimepanemise ajal kehtinud seaduse kohaselt ei olnud süütegu. Sama süüteo eest ei või kedagi karistada mitu korda, sõltumata sellest, kas karistus on mõistetud Eestis või mõnes teises riigis. Tegu ei või tunnistada süüteoks seaduse analoogia põhjal, ehk siis isikut ei tohi karistada teo eest, kui tema tegu ei vasta otseselt ühelegi eriosa süüteo koosseisule, kuid võetakse vastutusele mõne sarnase süüteo koosseisu alusel (Sootak jt. 2009:47). Isikut saab karistada üksnes siis, kui tema teos ilmneb lisaks koosseisupärasusele ja õigusvastasusele ka süü.

KarS § 56 lg 1 kohaselt on karistamise aluseks isiku süü. Riigikohus on mitmes oma lahendis täpsemalt selgitanud, mida peab kohus karistuse mõistmise juures arvestama. Näiteks oma lahendis (RKL 3-1-1-99-06) selgitab Riigikohus: KarS § 56 lähtudes peab kohus pärast kuriteo toimepanemise tuvastamist süü suurusest lähtuvalt andma toimepandud kuriteole põhjendatud karistusõigusliku hinnangu, mis sisaldab karistuse liiki ja määra. Karistusseadustiku mõtte kohaselt tuleb sellise hinnangu andmisel keskenduda põhiliselt teole ning üldjuhul ei tohi süüdistatava isik kuriteost lahutatult olla karistuse liigi ning määra valiku aluseks. See tähendab eelkõige keeldu hakata karistuse liigi ja määra valikul konkreetse teo asemel hindama hoopis süüdistatava varasemat elukäiku ning tema isikuomadusi üldiselt. Samas tuleb vältimatult arvestada süüdistatava isikuga lähtuvalt eripreventiivsest prognoosist. (Reinthal 2009:615)

Väärteo eest kohaldatav rahalist laadi karistus on rahatrahv, mida kohaldatakse füüsilisele isikule erinevalt päevamäärades arvutatavast rahalisest karistusest kindlas rahasummas, ehkki

mitte vahetult vaid trahviühikute kaudu (KarS § 47 lg 1). Trahviühik on kuuskümmend krooni. Trahvi võib kohaldada kolm kuni kolmsada trahviühikut, seega summas sada kaheksakümmend kuni kaheksateist tuhat krooni. Juriidilisele isikule kohaldatakse rahatrahvi vahetult konkreetses summas viissada kuni viissada tuhat krooni. (Sootak 2007:90)

KarS § 48 sätestab väärteo eest kohaldatava lühiajalise vabadusekaotusena aresti. Arest on kõige raskem füüsilisele isikule väärteo eest kohaldatav karistus: sarnaselt kuriteo eest kohaldatava vangistusega seisneb ka arest süüdlaselt karistusena vabaduse võtmises. (Sootak jt. 2009:210). Kuna arest on füüsiliselt isikult vabaduse võtmine, siis seda saab kohaldada ainult kohus. Väärteomenetluse efektiivsuse huvides on VTMS alternatiivsete väärteosanktsioonide puhul jätnud siiski kohtuvälise menetleja otsustada, kas määrata väärteo eest ise rahatrahv või taotleda kohtult süüdlasele aresti kohaldamist (VTMS §-d 83-84). (Sootak jt. 2009:210) Lisaks on põhikaristusena võimalik määrata füüsilisele isikule ka sõiduki juhtimisõiguse äravõtmist kuni kaheks aastaks, vaata tabel nr. 2.

Tabel nr. 2 Karistused süüteo eest füüsilisele ja juriidilisele isikule.

	Põhikaristus kuriteo eest	Põhikaristus väärteo eest	Lisakaristus kuriteo eest	Lisakaristus väärteo eest
Füüsiline isik	Rahaline karistus (§ 44) Vangistus (§ 45)	Rahatrahv (§ 47) Arest (§ 48) Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine (§48 ¹)	§ 49-54	Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine (§50) (§ 52 ¹) (§ 52 ²)
Juriidiline isik	Rahaline karistus (§ 44 lg 8) Sundlõpetamine (§ 46)	Rahatrahv (§ 47 lg 2)	Ei ole	Ei ole

Väärteo toimepanemise eest karistab peamiselt kohtuvälise menetleja, kuivõrd karistamise pädevus on ka maakohtul. Oluline on väärteomenetlust läbi viies tutvustada ning vajadusel ka selgitada menetlusele allutatud isikule VTMS § 19 järgi tema õigused ja kohustused.

Tavaline seadusetekst võib paljuski jääda tavakodanikule arusaamatuks, seetõttu on oluline neid seadusesätteid täiendavalt selgitada, samale rõhutab ka Riigikohtu kriminaalkolleegium oma otsuses. Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 2.mail 2007 tehtud järelduses Põhja Politseiprefektuuri kassatsioonis Harju Maakohtu otsusele Gennadi Kulli väärteoasjas LS § 74 19 lg¹ ja § 74 22 lg² järgi, mille kohaselt menetleja peab täitma õiguste ja kohustuste selgitamist väga kohusetundlikult. Õiguste ja kohustuste tegelikust ja sisulisest selgitamisest ei saa rääkida siis, kui menetlusalusele isikule ulatatakse õiguste ja kohustuste kirjalikku loetelu sisaldav menetlusdokumendi blankett koos sõnadega "lugege läbi ja kirjutage alla". Kooskõlas KrMS § 8 lg 1 p-s 1 sätestatuga tähendab õiguste selgitamine süüteomenetluses esiteks nende suulist ettelugemist menetlusalusele isikule, vajadusel - kui seda tingivad menetlusaluse isiku vaimne seisund või tema poolt esitatavad küsimused - ka nende pikemat selgitamist ning lõpuks - õiguste tegelikuks kasutamiseks ka piisava aja andmist. Üldjuhul tuleb õiguste- ja kohustuste selgitamine kui faktiline asjaolu lõppkokkuvõttes lugeda tuvastatuks menetlusaluse isiku allkirjaga. (RKL 3-1-1-6-07)

Väärteomenetluses võib menetlusalune isik kohtuvälise menetleja tegevuse peale, esitada viieteistkümne päeva jooksul kaebuse kohtuvälise menetleja juhile. Tegevus on igasugune faktiline tegevus, mis on toimunud enne otsuse tegemist, tuleb mees pidada, et see ei kehti väärteoasja sisulise otsuse kohta. Kaebus vaadatakse läbi viie tööpäeva jooksul. Kui isik ei nõustu tehtud otsusega tema esitatud kaebuse suhtes, on tal õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste kaitseks maakohtusse. Kui väärteo kohta on tehtud otsus, siis on isikul kaks valikut, kas kanda karistust või kaevata otsus edasi maakohtusse. Kui viieteistkümne päeva jooksul ei ole kumbagi tehtud, siis pööratakse otsus täitmisele. See tähendab, menetleja saadab otsuse kohtutäiturile, kes kasutades oma volitusi nõuab süüdlaselt rahatrahvi välja. (http://www.eesti.ee/est/politsei_karistas_vaarteo_eest/ 10.12.2009)

Karistuse kohaldamise all mõeldakse karistuse mõistmist kohtu poolt või karistuse määramist kohtuvälise menetleja poolt. Karistuse mõistab kohus nii kuriteo kui ka väärteo eest, karistuse määrab kohtuvälise menetleja väärteo eest. Mõlemal juhul on materiaalsoõiguslik lähtekoht sama – see on seaduses kirjeldatud süütegu. (Sootak jt. 2009:228). Kohus mõistab karistuse raskemate süütegude eest ning kohaldab ka raskemat karistust, tehes seda vajalikke menetluslikke garantiisid silmas pidades. Kui ametnik määrab väärteokaristuse, kehtib lihtsam menetluskord, ehkki ka sellisel juhul on süüdistatavale tagatud vajalikud menetluslikud

garantiid, eelkõige õigus ametniku poolt määratud karistus kohtus vaidlustada. (Sootak jt. 2009:228)

Karistuse kohaldamine läbib kindlad etapid: 1) karistusraamide kindlakstegemine; 2) süü piiride määratlemine; 3) preventatsioonide e. karistuse eesmärkide püstitamine; 4) põhi- ja lisakaristuse valik; 5) liitkaristuse mõistmine, kui tegemist on mitme kuriteoga; 6) karistuse asendamine; 7) karistusest vabastamine. (Sootak jt. 2009:229)

Karistusraamid saadakse KarS-i eriosa normis kirjeldatud sanktsioonist, kus sätestatakse karistuse liik ja määr ning need tehakse kindlaks enne karistuse kohaldamise aluste tuvastamist. Seega on karistusliigi ja –raamid määranud kindlaks juba seadusandja. Kuivõrd süüpehmõtte kohaselt on isiku süü lisaks teo koosseisupärasusele ja õigusvastasusele karistamise aluseks, siis süü suurus oleneb süüteo toimepanemise asjaoludest ning sellele peab kohus karistust mõistes andma hinnangu. Süü suurust mõjutavad asjaolud võivad olla objektiivsed (tegu ja tagajärge iseloomustavad) või subjektiivsed (motiiv ja eesmärk). (Sootak jt. 2009:230)

Karistuse mõistmisel kohtu poolt või määramisel kohtuvälise menetleja poolt arvestatakse kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid, samuti võimalust mõjutada süüdlast edaspidi hoiduma süütegude toimepanemisest ja õiguskorra kaitsmise huvisid (KarS § 56 lg 1). Vastavalt KarS §-le 59 ei arvestata karistuse mõistmisel neid kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid, mis on eriosa süüteokoosseisu tunnused (korduvarvestamise keeld)(Sootak jt. 2009:231). Karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud on kirjeldatud tabelis nr. 3.

Tabel nr. 3 Karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud

Karistust kergendavad asjaolud (KarS § 57 lg 1)	Karistust raskendavad asjaolud (KarS § 58)
<p>süüteo kahjulike tagajärgede ärahooldamine, samuti abi andmine kannatanule vahetult pärast süüteo toimepanemist;</p> <p>kahju vabatahtlik hüvitamine;</p> <p>süü ülestunnistusele ilmumine, puhtsüdamlik kahetsus või süüteo avastamisele aktiivne kaasaaitamine;</p> <p>süüteo toimepanemine raske isikliku olukorra mõjul;</p> <p>süüteo toimepanemine ähvarduse sunni, samuti teenistusliku, majandusliku või perekondlikku sõltuvuse mõjul;</p> <p>süüteo toimepanemine õigusvastase käitumisega esile kutsutud tugeva hingelise erutuse mõjul;</p> <p>süüteo toimepanemine raseda või kõrges eas isiku poolt;</p> <p>süüteo toimepanemine hädakaitse piiride ületamisel; leppimine kannatanuga.</p>	<p>Omakasu või muu madal motiiv;</p> <p>Süüteo toimepanemine erilise julmusega või kannatanut alandades;</p> <p>Süüteo toimepanemine teadvalt noorema kui kaheteistaastase, raseda, kõrges eas või abitus seisundis isiku, samuti raske psüühikahäirega isiku suhtes;</p> <p>Süüteo toimepanemine isiku suhtes, kes on süüdlasest teenistuslikus, majanduslikus või perekondlikus sõltuvuses;</p> <p>Süüteo toimepanemine erakorralise või sõjaseisukorra ajal;</p> <p>Süüteo toimepanemine ühiskondliku või loodusõnnetust ära kasutades;</p> <p>Süüteo toimepanemine üldohtlikul viisil;</p> <p>Raske tagajärje põhjustamine;</p> <p>Süüteo toimepanemine teise süüteo hõlbustamiseks või varjamiseks;</p> <p>Süüteo toimepanemine grupi poolt;</p> <p>Süüteo toimepanemise hõlbustamiseks ametniku vormiriietuse või ametitunnuste kasutamine.</p>

Erinevalt karistust kergendavate asjaolude loetelule, kus seaduseandja lubab karistuse kohaldamisel arvestada ka seaduses loetlemata asjaolusid karistuse kergendamisel, siis karistust raskendavate asjaolude loetelu lõplik.

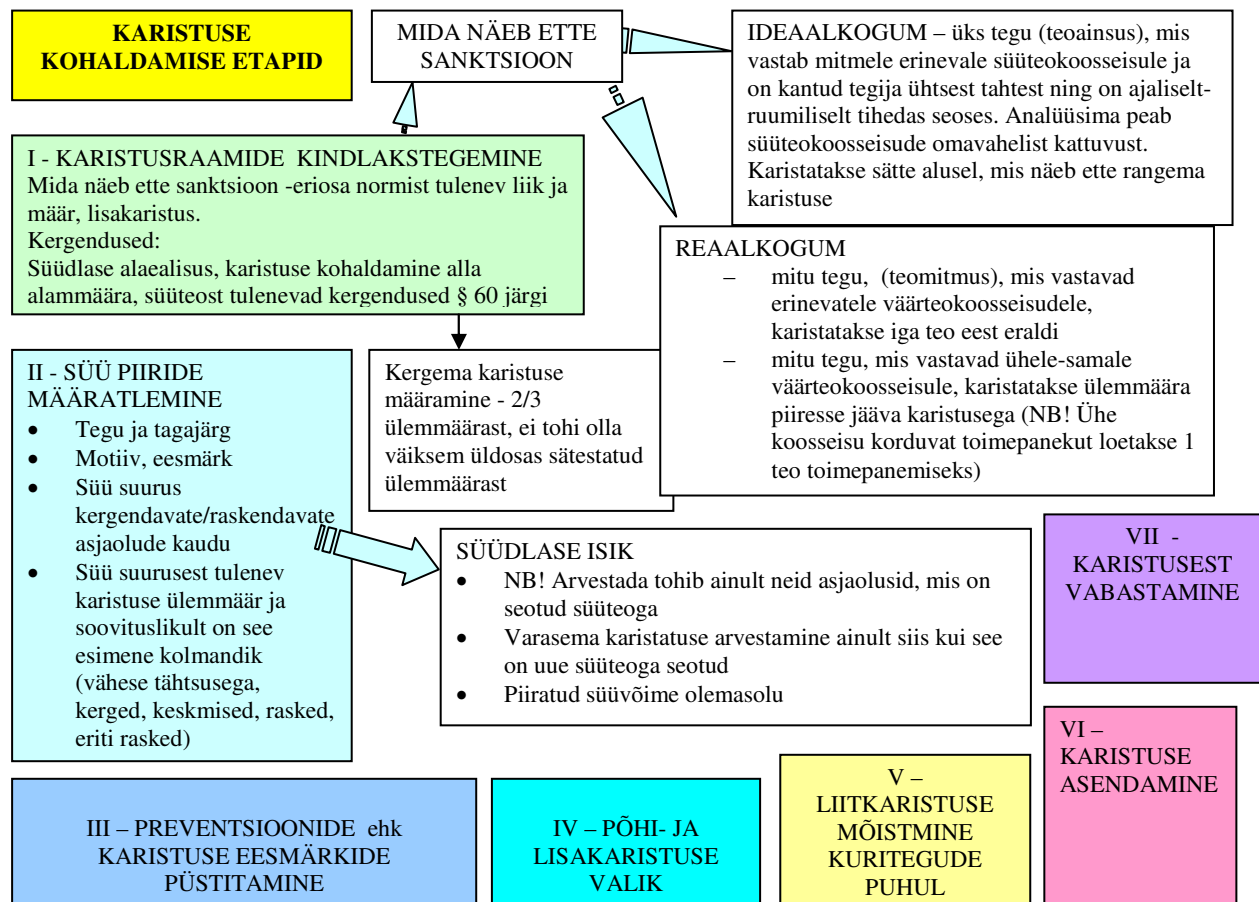
Süü suuruse järgi määratakse karistuse võimalik ülemmäär või vahemik, millesse karistus peab jääma, võimaliku karistuse ülem- ja alammäär. Karistus ei tohi ulatuda sanktsiooni ülemisse kolmandikku, peab jääma keskmise piiridesse, alammäära lähedale, ülemmäärani jne. Edasine sõltub juba sellest, kuidas arvestatakse preventsiione ning millisest mudelist lähtutakse. Süü suuruse määratlemisel arvestatakse konkreetset süülist tegu ja selle tagajärge, teo toimepanija motiive ja eesmärki ning kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid. Süüdlase isiku arvestamisel tuleb lähtuda teoseotuse nõudest-arvestada tohib ainult neid asjaolusid, mis on seotud toimepandud süüteoga. (Sootak jt. 2009:231)

Varasem karistatus (juriidiline korduvus) või süüteo varasem toimepanemine (faktiline korduvus) ei ole erinevalt kriminaalkoodeksi (KrK) § 38 p 1 enam raskendav asjaolu. Varasem karistatus tuleb arvesse ainult siis, kui see ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse (KarSRegS § 3¹) ettenähtud aja jooksul kustutatud. Kui andmed varasema karistuse kohta registrist puuduvad, kuid on olemas jõustunud kohtuotsus, lähtutakse viimasest ning

isik loetakse karistatuks. (Sootak jt. 2009:232) Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 30.04.2004 tehtud järelduses riigiprokurör Alar Kirsi kassatsiooniprotestis Tallinna Ringkonnakohtu otsusele Lauri Kala kriminaalasjas KarS § 424 järgi, mille kohaselt juhul, kui puudub vaidlus registriandmete õigsuse üle, tuleb vastavalt KarRegS §-le 3¹ isiku karistatuse ja kuriteo või väärteo korduvuse arvestamisel lähtuda karistusregistrisse kantud isiku karistusandmetest. Kuid olukorras, kus registriandmed on siiski mingil põhjusel puudulikud, ei tähenda see, et tegelikkusele mittevastavad registriandmed peaksid igal juhul kehtima ja olema aluseks õigusemõistmisel. Kui tekib kahtlus registriandmete tegelikkusele vastavuse osas, siis tuleb süüteo menetlejal koguda isiku karistatuse küsimuse otsustamiseks täiendavaid tõendeid, kontrollides jõustunud karistusotsuseid, s.h kohtuotsuseid vahetult. Ringkonnakohtu käsitlemisega karistusregistri andmete tähendusest antud kriminaalasjas ei saa nõustuda ka seetõttu, et karistusandmeid ei kanta seaduse kohaselt registrisse vahetult peale karistamisotsuse jõustumist, vaid vastavalt KarRegS § 12 lg-le 1 viiepäevase tähtaja jooksul. Ringkonnakohtu arusaama kohaselt tekiks seega iga süüdimõistva otsuse korral õiguslik tühimik, kus isiku suhtes on küll jõustunud kohtuotsus ja see võib-olla isegi täidetud, kuid teda ei loeta siiski karistatuks. (RKL 3-1-1-28-04)

Varasema kuriteo või väärteo arvestamine karistuse mõistmisel tuleb see konkretiseerida otsuse tegemise aja seisuga ning näidata, millist mõju see karistuse raskusele avaldab. Sealjuures tuleb silmas pidada, et KarSRegS § 26 lg 5 kohaselt katkeb karistusandmete kustumise tähtaeg, kui isik paneb enne selle möödumist toime uue väärteo või kuriteo. Sel juhul arvestatakse tähtaega viimase teo eest mõistetud karistuse äraandmisest kõigi süütegude eest. (Sootak jt. 2009:232) Sisuliselt võib kohus varasemat süütegu arvestada aga ainult siis, kui see on uue süüteoga seotud ning näitab süüdlase hoolimatut suhtumist eelmisse karistamisse kui hoiatusse, seega negatiivset sotsiaalõiguslikku meeletatust. Kui varasem süütegu ei ole uuega seotud, on rangem karistamine uue eest vastuolus põhiseaduse (PS) § 23 lg-ga 3 ja KarS § 2 lg-ga 3 ning kujutab endast inimese teist korda karistamist sama teo eest. (Sootak jt. 2009:232) Karistuse kohaldamisel karistusraamide kindlaksetegemise kohta on alljärgnev joonis nr. 1

Joonis nr. 1 Karistuse kohaldamisel karistusraamide kindlaks tegemine.

1.3. Enamlevinud väärteokoosseisud, mida menetleb Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talitus

Liiklusturvalisus on väga oluline õigushüve. Me kõik liikleme igapäevaselt: käime tööl, koolis jne. see on möödapääsmatu ning täiesti eluline. Me kasutame liiklemiseks erinevaid liiklusvahendeid niisamuti liikleme ka jalgsi. Sealjuures on liiklemine teistega arvestades ja kehtestatud reeglitest kinnipidamine liiklusturvalisuse seisukohalt ääretult oluline. Kuivõrd sõidukiiruse ületamine on raskete tagajärgedega liiklusõnnetuste levinuim põhjus, siis karmistati karistusi nii sõidukiiruse ületamise kui ka liiklusõnnetuse põhjustamise eest. 27. detsembrist 2008 kehtima hakanud liiklusseaduse muudatustega muutus seadus karmimaks, kuivõrd menetleja saab seaduserikkujast autojuhti põhikaristusena karistada kõige nõrgema koha pealt – mootorsõidukijuhi juhtimisõiguse äravõtmisega.

Väärteona on KarS § 15 lg 1 järgi karistatavad nii tahtlikult kui ka ettevaatamatusest toimepandud õigusvastased teod. Subjektiivsest küljest ei oma seejuures tähtsust see asjaolu, kas rikkumine pandi toime tahtlikult või ettevaatamatusest. Järgnevalt toob autor välja tabeli koos omapoolsete kommentaaridega, milles on kolm levinuimat väärteokoosseisu, mida liiklusmenetluse talitusel kohtuvälise menetlejana on tulnud menetleda.

27.detsembrist 2008 kehtima hakanud liiklusseaduse muudatus tõstis karistusmäärasid lubatud sõidukiiruse ületamise eest. Lubatud sõidukiiruse ületamise eest 21 kuni 40 kilomeetrit tunnis, on seaduseandja kehtestanud alternatiivse sanktsiooninormi, kuivõrd kohus või kohtuvälise menetleja võib määrata sõidukiiruse ületamise eest rahatrahvi või siis selle asemel võtta ära sõiduki juhtimisõiguse, niisamuti saab ta määrata mõlemad korraga, nii rahatrahvi kui ka lisakaristusena võtta ära sõiduki juhtimisõigust. Samasugune alternatiivne sanktsiooninorm, kus menetlejal antakse võimalus valida kahe karistusliigi vahel või rakendada samaaegselt mõlemat on liiklusõnnetuse põhjustamine mootorsõiduki või trammijuhil poolt.

Alkoholijoores mootorsõidukijuhtide rohkus meie teedel ning sellega kaasnevad ohud olid suureks probleemiks, kuna sellega kaasnevad enamasti raskete tagajärgedega liiklusõnnetused. Maanteeameti statistikale tuginedes oli 2007. aastal joores sõidukijuhtide osalusel Eestis 521 liiklusõnnetust, neis hukkus 79 inimest. 2009. aastal oli joores sõidukijuhtide osalusel 247 liiklusõnnetust, milles hukkus 28 inimest. Statistikast nähtub, et olukord on tunduvalt parem. 1.juulist 2009 kehtima hakanud liiklusseaduse muudatusega tõstis seaduseandja karistusmäärasid alkoholijoores mootorsõiduki juhtimise eest ning kriminaliseeris mootorsõiduki juhtimise, kui juhil on ühes liitris väljahingatavas õhus alkoholisaldus 0,75 milligrammi või enam. Sellisel juhul rakendatakse KarS-i § 424 sätet, millest lähtuvalt karistatakse mootorsõiduki või trammi juhtimist joores seisundis rahalise karistuse või kuni kolme aastase vangistusega. Enamlevinud väärteokoosseisud on toodud alljärgnevas tabelis nr. 4.

Tabel nr. 4 Enamlevinud vääртеokoosseisud.

ÕIGUSHÜVE: LIIKLUSTURVALISUS		
Dispositsioon		Sanktsioon
LS § 74 ²² Mootorsõidukijuhi poolt lubatud sõidukiiruse ületamine	Lg 1 - Mootorsõidukijuhi poolt lubatud sõidukiiruse ületamise eest kuni 20 kilomeetrit tunnis.	Põhikaristus: rahaträhv kuni 30 trahviühikut.
	Lg 2 - Mootorsõidukijuhi poolt lubatud sõidukiiruse ületamise eest 21 kuni 40 kilomeetrit tunnis.	Põhikaristus: rahaträhv kuni 100 trahviühikut. Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine kuni kuue kuuni. Lisakaristus: Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine ühest kuust kuni kolme kuuni
	Lg 3 – Mootorsõidukijuhi poolt lubatud sõidukiiruse ületamise eest üle 40 kilomeetri tunnis.	Põhikaristus: rahaträhv kuni 200 trahviühikut. Arest. Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine kuni ühe aastani. Lisakaristus: Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine ühest kuust kuni kuue kuuni
LS § 74 ¹⁹ Mootorsõiduki- või trammijuhi poolt lubatud alkoholipiirmäära ületamine	Lg 1 – Mootorsõiduki- või trammijuhtimise eest isiku poolt, kelle ühes grammis veres on alkoholisaldus 0,20-0,49 milligrammi või ühes liitris väljahingatavas õhus on alkoholisaldus 0,10-0,24 milligrammi	Põhikaristus: rahaträhv kuni 100 trahviühikut Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine kuni kuue kuuni Lisakaristus: Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine kolmest kuust kuni üheksa kuuni, kui isikut ei ole varem antud süüteo karistatud või juhtimisõiguse äravõtmine kolmest kuust kuni ühe aastani kui isikut on varem sama süüteo eest karistatud.
	Lg 2 - Mootorsõiduki- või trammijuhtimise eest isiku poolt, kelle ühes grammis veres on alkoholisaldus 0,50-1,49 milligrammi või ühes liitris väljahingatavas õhus on alkoholisaldus 0,25-0,74 milligrammi	Põhikaristus: rahaträhv kuni 300 trahviühikut Arest Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine kuni ühe aastani. Lisakaristus: Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine kolmest kuust kuni üheksa kuuni, kui isikut ei ole varem antud süüteo karistatud või juhtimisõiguse äravõtmine kolmest kuust kuni ühe aastani kui isikut on varem sama süüteo eest karistatud.
LS § 74 ¹⁷ Mootorsõiduki-või trammijuhi poolt varalise kahju või tervisekahjustuse tekitamine	Mootorsõiduki - või trammijuhi poolt liiklusõuete rikkumise eest, kui sellega on tekitatud varaline kahju või inimesele ettevaatamatusest tervisekahjustus	Põhikaristus: rahaträhv kuni 300 trahviühikut. Arest Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine kuni kuus kuud.

		Lisakaristus: Sõiduki juhtimisõiguse äravõtmine ühest kuust kuni kolme kuuni.
--	--	--

Ülaltoodud kolm süüteo koosseisu on levinumad väärteod, mida tuleb menetleda Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talitusel. Kõigi kolme väärteokoosseisu puhul on seadusandja näinud ette rahatrahvile alternatiiviks põhikaristusena juhtimisõiguse äravõtmise või mõlema nii rahatrahvi kui ka sõiduki juhtimisõiguse äravõtmise karistuse. Juhtimisõigus on aga tihtipeale autojuhile eluliselt oluline ning selle kaotus võib kaasa tuua töö kaotuse või muu ebameeldiva olukorra.

1.4. Kohtuvälise menetleja otsuse peale kaebuse esitamise protsess

Igäihel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Igäiks võib oma kohtuasja läbivaatamisel nõuda mis tahes asjassepuutuva seaduse, muu õigusakti või toimingu põhiseaduse vastaseks tunnistamist. Kohus järgib põhiseadust ja tunnistab põhiseaduse vastaseks mis tahes seaduse, muu õigusakti või toimingut, mis rikub põhiseaduses sätestatud õigusi ja vabadusi või on muul viisil põhiseadusega vastuolus. (PS § 15 lg 1) Üldine kohtusse pöördumise õigus on ühtaegu nii põhiõigus kui ka üks õigusriigi keskne põhimõte, selle nurgakivi. Riiki ei muuda õigusriigiks veel tõsiasi, et on olemas seadused, mis määravad kindlaks avaliku võimu pädevuse ja volitused. Riiki, milles on olemas seadused, võib nimetada seadusriigiks. Seadusriigist saab õigusriik alles siis, kui on olemas ka kohtud, mis otsustavad üksikjuhul õiguste ja vabaduste ulatuse ning avaliku võimu pädevuste ja volituste üle. (Ernits 2008:163)

Maakohtusse võib esitada kaebuse kiirmenetluses tehtud otsuse peale ja üldmenetluses tehtud otsuse peale, hoiatamisotsus ei kuulu edasikaebamisele. Kaebuse võib esitada ainult menetlusosaline ja kaebuse esitamise tähtaeg on viisteist päeva (VTMS § 114 lg1). Kui kaebus on nõuetekohaselt kohtule esitatud, otsustab kohus, kas vaatab asja äbi kirjalikus menetluses või määrab kohtuistungil. Kirjalikus menetluses on võimalik asja menetleda, kui menetlusosaliste seisukoht on välja selgitatud ning nad on märkinud, et nad ei soovi kohtus osaleda (VTMS § 120 lg 1). Asja arutamine kirjalikus menetluses on kohtu koormust arvestades oluliselt kiirem kui asja arutamise kohtuistungil. (Pajula jt. 2004:47)

Kohus arutab asja täies ulatuses sõltumata kaebuses esitatud nõude piiridest, kontrollides kohtuvälise menetleja otsuse tegemise aluseks olnud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid (VTMS § 123 lg 2). Kaebuse puhul on oluline, et see vastaks VTMS § 115 sätestatud nõuetele.

Kohtuvälise menetleja otsusele esitatud kirjalikule kaebusele kehtestatud nõuded (VTMS § 115) ning selles märgitakse:

1. kohtu nimetus, kellele kaebus esitatakse;
2. kui kaebuse esitab füüsiline isik, siis tema ees-ja perekonnanimi, elukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
3. kui kaebuse esitab juriidiline isik, siis tema nimetus ja juriidilise isiku registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekombinatsioon, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
4. kui kaebuse esitajal on kaitsja, siis tema ees ja perekonnanimi, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
5. otsuse teinud kohtuvälise menetleja nimetus ja aadress;
6. kohtuvälise menetleja otsuse number ja kuupäev ning füüsilisest isikust menetlusaluse isiku ees-ja perekonnanimi või juriidilisest isikust menetlusaluse isiku nimetus, kelle suhtes otsust vaidlustatakse;
7. millises osas otsus vaidlustatakse;
8. kaebuse esitanud isiku taotluse sisu ja taotluse põhjendus;
9. isikud, kelle istungile kutsumist taotletakse, ja tõendid, mida kaebuse esitanud isiku taotlusel on vaja kohtus uurida. (Koolmeister jt. 2007:164)

Kaebus esitatakse koos koopiatega vastavalt menetlusest osavõtvate isikute arvule. Seadusest tulenevalt peab kaebuse esitaja kaebuses märkima, kas ta soovib kohtuistungist osa võtta ja kas ta soovib, et menetluses osaleb kaitsja, kui tal seda ei ole. Siiski juhul, kui isik jätab märkimata istungist osavõtu soovi, ei saa seda automaatselt tõlgendada sellena, et ta ei soovi sellest osa võtta. Kohus peab siiski informeerima isikut istungi ajast, sest õigus osa võtta oma asja arutamisele on põhiõigus. Kaebusele kirjutab alla selle esitaja. Kui kaebusele kirjutab alla kaitsja, lisatakse kaebusele tema volikiri, kui seda ei ole vääртеotoimikus. (Koolmeister jt. 2007:165)

Kaebusele lisatakse :

1. kaevatava kohtuvälise meneteleja otsuse koopia;
2. tõendid;
3. tunnistajate nimed ja aadressid, kelle ülekuulamist taotletakse;
4. muud kaebuse esitaja poolt vajalikuks peetavad dokumendid. (Koolmeister jt. 2007:165)

Kaebusele esitatavate nõuete eesmärk on kohtumenetluse sujuva ja kiire läbiviimise võimaldamine. Seetõttu tuleb kõrvaldada kaebuse puudused kohtuliku eelmenetluse käigus. (Pajula jt. 2004:47) Kohtuliku eelmenetluse ülesanne on teha kindlaks, kas kaebust on võimalik lahendada ning kas selleks on vaja korraldada kohtuistung või saab kaebuse lahendada kirjalikus menetluses (Koolmeister jt. 2007:167).

Maakohus võib tulenevalt VTMS § 107 teha järgmised lahendid:

1. kohtuotsuse rahatrahvi või aresti mõistmise kohta;
2. kohtuotsuse väärteomenetluse lõpetamise kohta VTMS § 29 lg 1 p. 1 ja § 30 sätestatud alustel;
3. VTMS § 29 lg 1 p. 2-7 sätestatud alustel teeb kohus väärteomenetluse lõpetamise määruse. Kui kohus teeb otsuse või määruse väärteomenetluse lõpetamise kohta alaealise suhtes, kes ei olnud õigusvastast tegu toimepannes oma ea tõttu süüvõimeline või oli neljateist- kuni kaheksateistaastane, järgitakse vastavalt VTMS § 29 lg 2 või § 30 lg 2 sätestatud.

Kohtu poolt tehtava lahendi aluseks on otsustus, kas kohtu hinnangul on menetlusaluse isiku süü leidnud tõendamist või mitte (lähtuvalt KarS § 2 lg 2) ning kas on vajalik tema karistamine. (Ploom jt. 2007:157)

Meneteleja võib väärteomenetluse lõpetada otstarbekuse kaalutlusel, väärteoga tekitatud kahju hüvitamise või alaealiste komisjonile väärteoasja materjalide üleandmise korral (VTMS § 30)

Autor nõustub Ploomiga, kes väidab, et otstarbekuse kaalutus (VTMS § 30 lg 1 p.1) on kasutusele võetud eelkõige menetlusökonoomia põhimõttest tulenevalt, mille kohaselt ei ole

põhjendatud kõikide väärtegade menetlemisele ühtses mahus aja ja raha kulutamine. Otstarbekuse kaalutlustel menetluse lõpetamine on menetleja õigus, mitte kohustus erinevalt VTMS § 29 sätestatud alustest. (Pajula jt. 2004:22)

Juhul kui karistusotsuse teeb kohtuväline menetleja, saab selle peale kaevata esmalt maakohtule ja seejärel Riigikohtule, kaebemenetlus ringkonnakohtus jääb vahele. Kui karistusotsuse teeb maakohus, saab maakohtu otsuse peale esitada appellatsiooni ringkonnakohtule ning ringkonnakohtu otsuse peale omakorda kassatsiooni Riigikohtule. Taoline lahendus annab isikule võimaluse mõlemal juhul tema suhtes tehtud karistusotsuse peale kahel korral edasi kaevata. Erinevus tuleb sellest, et ühel juhul teeb karistusotsuse kohtuväline menetleja teisel juhul aga maakohus. (Lind jt. 2008:316)

Põhjus, miks kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatud kaebuse lahendamisel tehtud otsuse peale saab kaevata just kassatsiooni korras, mitte aga appellatsiooni korras, on vajadus tagada vääртеoasjade praktika ühtsus. Kui viimaseks kohtuinstantsiks oleksid ringkonnakohtud, ei oleks välistatud võimalus, et sama normi kohaldamise osas hakkab ringkonnakohtute töö piirkonniti erinema. Riigikohtu kui kõrgema kohtu puhul, mille tööpiirkond hõlmab tervet Eestit, sellist probleemi ei teki. Nii ongi seaduse ühetaolise kohaldamise tagamine VTMS § 160 lg 4 p-st 2 tulenevalt üks Riigikohtu ülesanne. (Lind jt. 2008:318)

Lisada tuleb, et menetlusalusel isikul ei ole õigust esitada kassatsiooni iseseisvalt, vaid ta saab seda teha ainult advokaadi, s.o. advokatuuri liikme (vandeadvokaadi, vandeadvokaadi vanemabi või vandeadvokaadi abi) vahendusel. Nõue, et menetlusalune isik saab kassatsiooni esitada üksnes advokaadi vahendusel, on põhjendatud sellega, et kassatsioon on õiguskaebus ja selle alusteks on materiaalsoiguse ebaõige kohaldamine ja vääртеomenetlusõiguse oluline rikkumine (VTMS § 157). Seega peab kaebuse esitaja olema võimeline hindama, kas kassatsiooni alus esineb ning olema suuteline argumenteerima, miks ta leiab, et materiaalsoigust on väärtalt kohaldatud või menetlusõigust oluliselt rikutud. Ka eeldab kassatsiooni esitamine Riigikohtu praktika head tundmist. (Lind jt. 2008:318)

II UURING

2.1 Valimi ja uurimismeetodite kirjeldus

Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talitus asub Tallinnas aadressil Rahumäe tee 6. Talituse ülesanneteks on patrullide poolt koostatud väärteomaterjalide kontrollimine ja sisestamine menetlusinfosüsteemi (MIS), väärteoasjades otsuste koostamine ning kodanike poolt esitatud avalduste vastuvõtmine, läbivaatamine ja lahendamine. Liiklusmenetluse talituses on kohtuvälise menetleja kohtuesindajad, kelle ülesanneteks on samuti patrullide poolt koostatud väärteomaterjalidele otsuste koostamine, kuid muuhulgas ka väärteoasjades kohtuvälise menetleja kohtus esindamine. Liiklusmenetluse talitust esindavad kohtus neli kohtuesindajat: komissar Aivar Hirs, vanemkonstaablid Hannes Küünarpuu ja Helen Kommussar ning konstaabel Triinu Riigor. Nimetatud ametnikud on kohtuvälise menetleja kohtuesindajatena käsitletavad kui oma ala eksperdid. Nende tööks on muuhulgas väärteotsuste koostamine, puutudes sealjuures otseselt kokku liiklusalaste väärteomaterjalidega, mida patrullid on koostanud ning liiklusrikkujate poolt kohtusse antud väärteomaterjalide kaitsmine kohtumenetluses.

Uurimuse läbiviimiseks kasutab autor empiirilist uurimismeetodit. Selleks, et tuvastada mille kohta kohtuvälise menetleja otsustele esitatakse kaebusi kõige rohkem ning milline on vormistatud väärteomaterjalide kvaliteet, viib autor läbi ankeetküsitluse nelja Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetlustalituse kohtus kohtuvälisest menetlejast esindava ametniku seas. Liiklusjärelvalvega tegelevate patrullide poolt vormistatud väärteomaterjalide kvaliteedi tuvastamiseks on kohtuvälise menetleja kohtuesindajatest ametnike küsitamine parim viis, kuivõrd need ametnikud on oma ala eksperdid puutudes kõige rohkem kokku väärteomaterjalidega, mille kohta esitatakse kaebusi ning mida menetletakse maakohtus. Autor analüüsib sadat juhuslikult valitud kohtulahendit ning väärteotoimikut, mis on koostatud 2009. aastal, eesmärgiga tuvastada ning analüüsida peamisi põhjuseid, miks ja kui palju kohtus kohtuvälise menetleja otsuseid muudetakse või tühistatakse.

Liiklusväärtegede avastamiseks teostab kohtuvälise menetleja ametnik liiklusjärelvalvet. Lähtudes Vabariigi Valitsuse määrusest nr. 67, mille § 1 kohaselt on liiklusjärelvalve eesmärgiks jalakäijate, juhtide ja sõitjate õigete liiklusharjumuste kujundamisele kaasaaitamine, liiklusalaste õigusaktide nõuete rikkumiste ja liiklusõnnetuste arvu vähendamine ning liiklusohutuse parandamine. Väärteotunnuste ilmnmisel on kohustus alustada menetlust, koguda piisavalt ja usaldusväärsed tõendid ning määrata väärteotoimepanijale õiglane karistus.

Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna poolt koostati 2009. aastal kümne kuuga kokku 17846 väärteomaterjali. Autor tugineb 2009. aasta väärteomaterjalide üldarvu esitamisel kümne kuu andmetele, kuivõrd Eesti Politsei üleminekuga ühelt andmebaasilt teisele, puudub selge ülevaade 2009. aastal koostatud väärteomaterjalide üldstatistikast. 2009. aastal esitati Harju maakohtule kokku 1238 kaebust Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talituse poolt koostatud väärteootsustele. Alljärgnevas tabelis nr. 5 on autor välja toonud 05.03.2010 seisuga maakohtus menetluses olnud ning lõpliku lahendi saanud väärteoasjad.

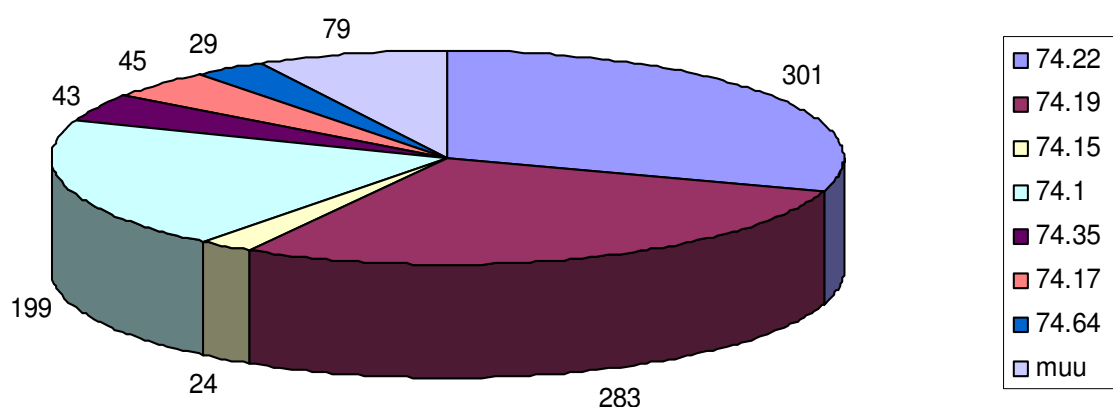
Tabel nr. 5 Harju Maakohtu lahendid liiklusmenetluse talituse otsustele esitatud kaebustele 2009.aastal, seisuga 05.03.2010.

Lahendi sisu	Lahendite arv
Kohtuvälise menetleja otsus jäetud muutmata	300
Kergendati kohtuvälise menetleja poolt määratud karistust	406
Menetlusaluse isiku kaebus jäeti rahuldamata	219
Kaebus jäeti maakohtus läbi vaatamata	68
Kohtuvälise menetleja otsus tühistati	65
Menetlusalune isik loobus kaebusest	23
Maakohus tegi uue otsuse	11
Lõpetatud otstarbekusega	37
Kohtuotsuse ootel	65
Muu	44
Kokku:	1238

Enim kohtuvälistele menetlejatele probleeme tekitavateks on praktikas välja kujunenud suurima lubatud sõidukiiruse ületamine ja joobes sõidukijuhid ning nende seisundi tuvastamine. Kindlasti on ühelt poolt põhjus ka selles, et karistused antud liiklusrikkumiste eest on karmid ning mõistetud karistus sunnib isikuid tihti kohtusse pöörduma eelkõige rahulolematuse tõttu kohtuvälise menetleja poolt mõistetud karistuse suuruse osas. Teisalt on

tegu väärtekoosseisudega, mille realiseerimiseks on vajalik sõiduki juhtimisfakti olemasolu ning nõuetele vastavate mõõteseadmete kasutamine just vajaliku kvalifikatsiooni omavate politseiametnike poolt. Kaebusi esitati kohtuvälise menetleja tehtud otsustele 2009.aastal kõige enam lubatud suurima sõidukiiruse ületamise (LS § 74²²) kohta – 301 kaebust. Joobes mootorsõiduki juhtimise kohta esitati maakohtule 283 kaebust. See sisaldab endas LS § 74¹⁹ lg 1 kui ka § 74¹⁹ lg 2 sätestatud süüteoosseisu, ehk siis mootorsõiduki juhtimist juhile keelatud seisundis, kus alkoholisaldus väljahingatavas õhus on kuni 0,74 mg/l või ühes grammis veres on alkoholisaldus kuni 1,49 promilli. Juhtimisõiguseta juhtimine (LS § 74¹ lg 1 ja lg 2) on kolmas levinum väärtekoosseis, mida maakohus menetles 199 korral. Nendele juhtimisõiguseta sõidukijuhtidele, kellel oli see korduv ning rikkumine kvalifitseeriti liiklusseaduse § 74¹ lg 2 järgi, taotles kohtuvälise menetleja maakohtult isikule karistuseks aresti määramist. Enamasti ongi kaebuste esitamise statistikas toodud liiklusseaduse § 74¹ väärtekoosseisu näol tegemist kohtuvälise menetleja poolt aresti taotlemiseks kohtule esitatud avaldustega. Kaebusi esitati veel liiklusõnnetuse põhjustamisele (LS § 74¹⁷) 45, seaduses sätestatud nn. muu rikkumisele (LS § 74³⁵) 43, sõidukis turvavarustuse kasutamisele (LS § 74⁶⁴) 29 ning foori (LS § 74¹⁵) rikkumisele 24 kaebust.

Joonis nr. 2 Kaebused, mis esitati 2009.a. liiklusmenetluse talituse poolt tehtud liiklusseaduse alusel toimepandud väärtegade karistusotsustele.

1238 kohtule esitatud kaebusest võeti valimisse 100, mis on 9,2 % üldarvust (kui arvestada välja, 156 kaebust, mida ei võetud menetlusse või kaebusest loobuti või mis on kohtuootel) ja annab seega adekvaatse ülevaate.

2.2 Dokumendivaatluse tulemused

Autor teostas dokumendivaatluse 100-le juhuslikult valitud toimikule ja kohtuotsusele (vaata Lisas tabel nr. 6).

Esitatud 100st kaebusest Harju maakohtus:

- Jäeti kohtuvälise menetleja otsus jõusse 27 korral
- Muudeti kohtuvälise menetleja otsust 53 korral. Kohtuvälise menetleja määratud otsuste muutmine kohtu poolt seisnes põhikaristuse vähendamises, rahatrahvi ositi tasumise võimaldamises, lisakaristuse vähendamises või tühistamises ning väärteomenetluse lõpetamises VTMS § 29 lg 1 p 1 või VTMS § 30 lg 1 p 1 alustel.
- Tühistati kohtuvälise menetleja otsus 18 korral. Otsuste tühistamine seisnes peamiselt selles, kui kaebuse esitaja ise taotles kohtuvälise menetleja otsuse tühistamist kuivõrd leidis, et ei olnud väärtegu toimepannud; puudused menetlustoimingu protokollis, kiirus mõõdetud mõõteseadmega, millel puudus kehtiv taatlustunnistus; kiirust mõõtnud ametniku eksimus kiirusemõõtmise metoodika vastu jne.
- Uuringu tegemise ajal puudus 2 otsust.

Vaadeldud toimikute materjalidest nähtub, et menetlusalune isik oli varasemalt karistatud 39 juhtumi korral. Väärteoasjades, kus väärteo toimepanija oli varasemalt karistatud, jättis kohus kohtuvälise menetleja poolt määratud otsuse jõusse 10 korral ning muutis (sealhulgas tühistas otsuse) 27 korral. Ühel korral kohtu otsus puudus ning ühel korral palus kohtuvälise menetleja maakohtul määrata isikule aresti. Menetlusalune isik on väärteomenetluses esitanud 45 korral vastulause ja seda ei ole kohtuvälise menetleja oma otsuse tegemisel arvestanud 31 korral. Autor on seisukohal, et kui menetleja oleks vastulausega oma otsuse tegemisel täielikult arvestanud, siis see ei oleks tinginud kaebuse mitte esitamise. Karistusmäärad liiklusväärtegede eest on küllaltki karmid ning lähtuvalt väärteo toimepanija varasematest karistustest ning konkreetse rikkumise asjaoludest, ei saa määrata rikkujale alati talle ootuspärast karistust. Kui väärteo toimepanijale määrata täpselt selline karistus nagu ta esitatud vastulauses taotleb, siis ei ole sellisel karistusel isiku suhtes sellist oodatud preventiivset mõju hoidumaks tulevikus väärtegede toimepanemisest. Autor on seisukohal, et sellisel karistamisel ei ole mõtet, kus rikkuja kirjutab väärteoasjas otsuse tegijale ette, millist karistust ta soovib ning selline karistus määrataksegi. Sellel on pigem vastupidine kui preventiivne mõju, edaspidi väärtegede toimepanemisest hoidumise seisukohalt.

Kohtuvälise menetleja poolt määratud rahatrahv ainuüksi ei anna tihtipeale oodatud tulemust s.t. rahatrahv ei sisalda endas sellist preventiivset mõju, et isik hoiduks edaspidi väärtegede toimepanemisest. Juhtimisõiguse äravõtmine on aga karistusliik, mis peaks panema inimese, kes on vähegi õiguskuulekas, oma teo üle tõsisemalt järele mõtlema.

Vaadeldud kohtutoimikutest nähtub, et peamiselt esitatakse kohtule kaebusi kohtuvälise menetleja otsuse peale karistuse vähendamise (100st 58 korral) sealhulgas juhtimisõiguse säilitamise huvides (36 korral). Kohtule esitatud kaebustes põhjendatakse juhtimisõiguse alles jätmise vajalikkust nt. perekondlikel põhjustel, et laps vaja hommikuti lasteaeda viia (näiteks väärteoasi 2302,09,013506) või on juhtimisõigus vajalik oma töö tegemiseks. Juhtimisõiguse äravõtmise korral kaotaks isik töökoha (2376,09,006239) ning lisaks sellele tuuakse põhjuseks rasket majanduslikku olukorda (2317,09,009701) ja laenuga ostetud eluaset (2302,09,014033).

Väärteoasjas 2316,09,015965 (kohtuasja nr. 4-09-28184) määras kohtuvälise menetleja liiklusseaduse § 74¹⁹ lg 3 p1 järgi rahatrahvi kakssada trahviühikut (TÜ) s.o. 12 000 krooni ning võttis isikult juhtimisõiguse neljaks kuuks. Isik esialgu väärteoprotokollile vastulauset ei esitanud samuti puudus tal varasem karistus samalaadse väärteo eest. Pärast kohtuvälise menetleja otsuse kättesaamist, esitas menetluslane isik kaebuse maakohule, milles palus juhtimisõiguse alles jätta, kuna vajab seda töötamisel. Kohus võttis selle asjaolu arvesse ning muutis kohtuvälise menetleja määratud karistust, tühistades juhtimisõiguse äravõtmise. Väärteoasjadest nähtub, et kohus arvestab reeglina esitatud kaebuses toodud asjaoludega, kui isik ei ole varasemalt karistatud samalaadse väärteo toimepanemise eest. Näiteks väärteoasjas 2302,09,016136 (kohtuasja number 4-09-27905) määrati isikule rahatrahv 220 TÜ ning võeti lisakaristusena ära juhtimisõigus kaheksaks kuuks liiklusseaduse § 74¹⁹ lg 3 p 1 järgi. Isik kirjutas kohtuvälisele menetlejale vastulause, mida kohtuvälise menetleja oma otsuses ei arvestanud. Isik oli sealjuures ka varasemalt karistatud sama teo eest. Pärast kohtuvälise menetleja lahendi kättesaamist esitas isik kaebuse Harju Maakohule, milles põhjendab oma toimepandud tegu ning palub tühistada lisakaristust. Harju Maakohus muutis kohtuvälise menetleja otsust lisakaristuse osas vähendades lisakaristuse pikkust e. juhtimisõiguse äravõtmist viie kuuni. Kohtuvälise menetleja poolt määratud rahatrahvi kohus ei muutnud.

Väärteoasjades 2376,09,006803, 2230,09,003793 määrati samuti kohtuvälise menetleja poolt lisaks rahatrahvile lisakaristusena juhtimisõiguse äravõtmine (väärteoasjas 2376,09,006803 4

kuuks) ning (väärteoasjas 2230,09,003793 7 kuuks). Menetlusalune isik esitas ka vastulause, milles tunnistas oma süüd ning kahetses toimepandud väärtegu. Mõlemal juhul kohtuväline menetleja arvestas kahetsust kergendava asjaoluna, kuid määratud karistuses siiski juhtimisõigust ei säilitanud. Kohtuvälise menetleja otsuse peale esitas menetlusalune isik kaebuse, milles põhjendas juhtimisõiguse vajalikkust. Kohus oma otsuses siiski täielikult lisakaristust ei tühistanud vaid vähendas seda mõlemal juhul kolme kuuni.

Siiski on erandeid, kus kohus arvestab kaebuses toodud asjaoludega ning vaatamata varasemale karistatusele säilitab isikule juhtimisõiguse, olgugi et kohtuvälise menetleja poolt määratud karistus nägi ette teisiti. Väärteoasjas 2376,09,006769 (kohtuasja number 4-09-27909) koostas kohtuväline menetleja isikule väärteoprotokollile LS § 74¹⁹ lg 1 järgi, isik väärteoprotokollile vastulauset ei esitanud. Kohtuväline menetleja karistas isikut rahatrahviga 100 TÜ s.o 6000 krooniga ning võttis temalt juhtimisõiguse viieks kuuks. Isik omas varasemat karistatust. Kohtuvälise menetleja otsuse peale esitas isik kaebuse sellele, et juhtimisõigus alles jäetaks, kuna vajab seda töötamisel. Harju Maakohus muutiski kohtuvälise menetleja otsust, võimaldades isikul rahatrahv ositi tasuda ning jättis alles juhtimisõiguse.

Väärteoasjas 2373,09,006459 võttis kohtuväline menetleja LS § 74²² lg 2 alusel lisakaristusena samuti isikult juhtimisõiguse. Isik võttis omale kaitsja ning esitas vastulause, milles avaldas kahetsust rikkumise suhtes ning tunnistas oma süüd. Kohtule esitatud kaebuses palus isik juhtimisõigus säilitada, kuna vajab seda töötamisel. Isikul oli tervelt seitse sarnast väärteokaristust, kuid sellele vaatamata jättis kohus isikule juhtimisõiguse alles.

Väärteoasjas 2230,09,000577 (kohtuasja nr. 4-09-30366) määras kohtuväline menetleja isikule liiklusseaduse § 74¹⁹ lg 1 järgi rahatrahvi 100 trahviühikut ning võttis liiklusseaduse § 74¹⁹ lg 3 p. 1 alusel lisakaristusena juhtimisõiguse kuueks kuuks. Kohtuvälise menetleja otsusele esitas menetlusalune isik kaebuse, milles palus vähendada juhtimisõiguse äravõtmise tähtaega ning vabandas ja kahetses eksimust. Isiku joove tuvastati indikaatorvahendiga LION SL-2 ning täiendav test teostati indikaatorvahendiga Alcoquant 6020. Maakohus tuginedes Riigikohtu lahendile 3-1-1-110-09 tuvastas, et isikut saab liiklusseaduse § 74¹⁹ lg 1 või lg 2 alusel karistada vaid üksnes juhul, kui on kindlaks tehtud, et tema vere või väljahingatava õhu alkoholisisaldus vastab nendes lõigetes sätestatule. Indikaatorvahendi näidu alusel ei saa aga tõendada seda, kui suur oli alkoholi kontsentratsioon isiku väljahingatavas õhus isegi siis, kui indikaatorvahend näitab tulemust numbrilisel kujul. Kuna antud juhul tugineti

indikaatorvahendi näidule, siis maakohus tulenevalt Riigikohtu lahendist lõpetas väärteomenetluse VTMS § 29 lg 1 p. 1 tunnustel.

Väärteoasjas 2316,09,015776 (kohtuasja nr. 4-09-28179) karistas kohtuväline menetleja isikut rahatrahviga 10 TÜ ehk kuuesaja krooniga (seaduses sätestatud maksimaalmäär on 10 tü) LS § 74³⁶ lg 1 sätestatud väärteo eest. Isik väärteoprotokollile vastulauset ei esitanud, samuti ei olnud ta varem karistatud samalaadse väärteo eest. Menetlusalune isik esitas maakohtule venekeelse kaebuse, mille kohta andis kohus isikule aja puuduste kõrvaldamiseks. Isik kaebuses toodud puudusi ei kõrvaldanud, samuti ei taotlenud ta kohtult tähtaja pikendamist ning maakohus kaebust menetlusse ei võtnud. Menetlusaluse isiku kaebus jäeti rahuldamata ka väärteoasjas 2316,09,015775, kus isik esitas kohtule samuti venekeelse kaebuse. Kohus andis isikule aja puuduste kõrvaldamiseks, kuid isik kaebuses esinenud puudusi ei kõrvaldanud ning maakohus samuti kaebust menetlusse ei võtnud.

Väärteoasjas 2315,09,009330 (kohtuasja number 4-09-27908) karistas kohtuväline menetleja isikut LS § 74⁶⁴ lg 1 sätestatud väärteo eest rahatrahviga 17 TÜ s.o 1020 krooniga. Menetlusalune isik esitas väärteoprotokollile vastulause, mida kohtuväline menetleja ei arvestanud. Isik omas ka varasemat karistatust turvavööta sõitmise eest. Menetlusalune isik võttis omale kaitsja ning esitas kaebuse maakohtule milles väitis, et ei ole antud väärtegu toime pannud. Maakohus leidiski, et isiku teos puuduvad väärteo tunnused ning tühistas kohtuvälise menetleja otsuse VTMS § 29 lg 1 p.1 alusel.

Väärteoasjas 2230,09,003867 (kohtuasja nr. 4-09-29336) määras kohtuväline menetleja isikule rahatrahvi 100 TÜ s.o. kuus tuhat krooni liiklusseaduse § 74¹ lg 2 järgi. Menetlusalusel isikul oli antud väärteoasja kaasanud kaitsja. Isik esitas maakohtule kaebuse, milles väitis, et talle inkrimineeritud väärtegu ei vasta seaduses sätestatud süüteokoosseisule. Samuti ei vasta väärteoprotokollis toodud teo lühikirjeldus väärteoasja arutamise piiridele (3-1-1-2-08) ning kaitsja taotles väärteoasja lõpetamist väärteo tunnuste puudumise tõttu. Kohus rahuldab kaitsja taotluse. Väärteomenetluse seadustiku § 69 lg 2 p. 1 on sätestatud nõue, mille kohaselt tuleb väärteoprotokollis märkida väärteo lühike kirjeldus, tähendab, et väärteoprotokollis peavad olema kajastatud andmed, mille alusel on võimalik hinnata, kas süüteokoosseis on täidetud. Teisisõnu, väärteoprotokollist peab nähtuma, milles menetlusalust isikut süüdistatakse ja millest lähtuvalt väärteoprotokollis koostaja leiab, et väärteokoosseis on täidetud. Vastasel juhul on rikutud VTMS § 19 lg 1 p. 1 sätestatud menetlusaluse isiku õigust

teada, millist väärteoasja tema suhtes menetletakse s.t. teada süüdistuse sisu. (RKL 3-1-1-84-07)

Väärteoasjas 2302,09,006148 määrati isikule kohtuvälise menetleja poolt LS § 74²² lg 2 järgi rahatrahv 50 TÜ ehk kolm tuhat krooni ja võeti ära juhtimisõigus kaheks kuuks. Isik esitas väärteoprotokollile vastulause. Kohtuvälise menetleja otsusele esitas isik maakohtule kaebuse, milles palus väärteomenetlus lõpetada VTMS § 29 lg 1 p. 1 alusel, kuna tema teos puuduvad väärteo tunnused, viidates sealjuures Riigikohtu lahendile 3-1-1-80-06. Isik palus ka juhtimisõigus alles jätta. Kohus rahuldab kaebuse osaliselt-rahatrahv jäeti jõusse kuid lisakaristus tühistati.

Kaebusi esitatakse maakohtule ka selle kohta, et kohtuväline menetleja on karistanud isikut põhjendamatult karmi otsusega. Nii näiteks väärteoasjas 2302,08,041491 määras kohtuväline menetleja liiklusseaduse § 74²² lg 2 järgi rahatrahvi kolmekümne trahviühiku ulatuses ehk tuhande kaheksasaja krooniga (rahatrahvi maksimummäär oli 3000 krooni). Menetlusalune isik esitas kaebuse, mille sisuks oli otsuse tühistamine kuivõrd leidis, et ei ole antud väärtegu toimepannud. Isik ei olnud varasemalt karistatud. Kohus märkis oma otsuses, et määratud rahatrahv peab jääma liiklusseaduse § 74²² lg 1 sanktsiooni ülemmäära lähedale, kuivõrd § 74²² lg 1 eest ette nähtud karistus oli väärteo toimepanemise ajal kuni kuussada krooni, siis sõltuvalt kiiruse ületamisest, määras kohus uue trahvisumma. Uueks trahvisummaks oli üheksasada krooni. Samalaadse lahendi tegi kohus ka väärteoasjas 2302,08,037401, milles kohtuväline menetleja koostas isikule rahatrahvi liiklusseaduse § 74²² lg 2 järgi summas kakskümmend viis trahviühikut ehk tuhat viissada krooni. Isik esitas vastulause, milles selgitas väärteo toimepanemise asjaolusid ning avaldas juhtunu osas kahetsust. Isik ei omanud ka varasemat karistust. Kohus oma otsuses kergendas määratud karistust viidates KarS § 60 lg 2 sättele, millest tulenevalt kergendatud karistuse ülemmäär ei või olla üle kahe kolmandiku seaduses sätestatud karistuse ülemmäärast. Uueks karistuseks määras kohus seitsesada kakskümmend krooni.

Kohtule esitatakse kaebusi ka sellele, kui kohtuvälise menetleja poolt määratud rahatrahv on liiga suur, et seda korraka ära maksta. Näiteks kiirmenetluse otsusega 10220092872074 (kohtuasja nr. 4-09-29271) määras kohtuväline menetleja rahatrahvi liiklusseaduse § 74²² lg 2 järgi 900 krooni. Isik esitas kaebuse milles märkis, et on töötu ning palus võimaldada trahvi

tasumist osade kaupa. Kohus võttis otsust tehes arvesse, et isik on töötu ning rahuldab taotluse.

Kohtuväline menetleja tegi otsuse väärteoasjas, milles esines küll kergendava asjaoluna puhtsüdamlik kahetsus, kuid rahatrahvi määramisel ning isiku poolt esitatud vastulauses toodud asjaolusid arvesse ei võetud. Nii näiteks väärteoasjas 2302,08,037666 koostas kohtuväline menetleja liikluseaduse § 74²² lg 2 alusel menetlusalusele isikule rahatrahvi kolm tuhat krooni. Menetlusaluse isiku esitatud vastulauses avaldas ta kahetsust ning soovis rahatrahvi ositi tasumise võimalust. Arvestatav asjaolu oli seejuures see, et isik oli varasemalt karistatud. Kohtule esitatud kaebuses märkis menetlusalune isik, et talle määratud karistus on ebaproportsionaalne ning tal on kaks kehtivat karistust mitte kolm nagu seda väitis kohtuväline menetleja oma otsuses. Isiku karistatus kolme asemel kahe väärteokaristusega, ei oma siiski asja otsustamisel sisulist tähtsust. Isik soovis, et maakohus teeks uue otsuse, võttes arvesse karistust kergendava asjaoluna tema puhtsüdamlikku kahetsust. Kohus siiski kaebuse sisu arvesse ei võtnud ning jättis kaebuse rahuldamata ja kohtuvälise menetleja otsuse jõusse.

Väärteoasjas 2373,09,001542 koostas kohtuväline menetleja isikule rahatrahvi liikluseaduse § 74²² lg 2 järgi 5100 krooni ja võttis lisakaristusena ära kaheks kuuks mootorsõiduki juhtimisõiguse. Isik esitas väärteoprotokollile vastulause, milles väljendas kahetsust ning palus juhtimisõigus alles jätta. Isik omas varasemalt samalaadset karistust. Kohtuvälise menetleja otsusele esitas isik kaebuse, milles väitis, et kohtuvälise menetleja otsus on liialt karm ning palus jätta alles juhtimisõigus. Kohus muutis otsust jättes rahatrahvi jõusse kuid tühistas lisakaristuse. Kui vaadata kohtuvälise menetleja poolt määratud karistust, siis määratud rahatrahv oli antud väärteoasjas üsna maksimumilähedane. See oli ka suuresti sellest tulenev, et isik ei ole varasematest karistustest õppust võtnud ning jätkab sarnaste väärtegude toimepanemist.

Väärteoasjas 2315,08,015376 koostas kohtuväline menetleja liikluseaduse § 74²² lg 2 järgi rahatrahvi kolm tuhat krooni ning võttis menetlusaluselt isikult kolmeks kuuks juhtimisõiguse. Kohtule esitatud kaebuses palub isik otsuse tühistada. Kohus tuvastas väärteoasja läbi vaadates, et kiirusmõõteseadme kasutamise protokollis oli märgitud, et kiirus fikseeriti aparaadiga Stalker Ultra Lyte, sellist kiirusmõõteseadet aga ei eksisteeri. Isikule ei näidatud väärteomenetlust läbi viies kiirusmõõteseadme näitu, millel oli fikseeritud sõidukiirus. Riigikohtu kriminaalkolleegiumi tehtud otsuses 8.oktoobril 2003 Indrek Wikkeni

kaitsja vandeadvokaadi abi Kaimo Rääpo kassatsioonkaebuses Harju Maakohtu 11.aprilli 2003 tehtud otsusele nr 3/9-143/02/03, millest tulenevalt sätestatakse väärtegade menetlemise kord väärtemenetluse seadustikus ja kriminaalmenetluse seadustikus. Ehkki need seadused ei sätesta sõnaselgelt politseiametniku kohustust tutvustada sõidukiirust ületanud juhile mõõteseadme näitu, tuleneb selline kohustus juhtudel, kui sõidukijuht vaidlustab mõõtmistulemuse õigsust, süüdistusmenetluse avalikkuse põhimõttest. Mõõteseaduse § 5 kohaselt peab mõõtetulemuste jälgitavus olema tõendatud. Mõõteseadme tulemuse tutvustamine tuleb kanda väärteprotokollis. Juhul aga, kui mõõtmist teostavad ja väärteprotokollis koostavad erinevad isikud või mõõtmine ei toimu väärteprotokollis koostamise kohas, on hädavajalik fikseerida mõõtmistulemused mõõteriista kasutamise protokollis ehk menetlustoimingu protokollis, mis peab vastama VTMS § 49-s sätestatud nõuetele ja milles muude asjaolude kõrval on vajalik näidata andmed mõõtmiseks kasutatud mõõtevahendi kohta, selle taatlemine, mõõtmise teostanud isiku nimi ja amet, mõõtmise aeg ja koht, millise sõiduki kiirust mõõdeti ning mõõtmise tulemus. Protokollis osas tuleb täita VTMS § 19 lg 1 p. 6 nõudeid. (RKL 3-1-1-105-03). Kohus tühistas kohtuvälise menetleja otsuse.

Väärteoasjas 2302,09,001994 koostas kohtuvälise menetleja liikluseaduse § 74²² lg 2 järgi rahatrahvi 2400 krooni. Menetlusalune isik esitas vastulause, milles märgib, et politseiametnike süüdistus on ekslik, ta ei ole talle inkrimineeritud väärtegu toime pannud. Kohtule esitatud kaebuses palub ta üle kuulata endapoolne tunnistaja ning väidab lisaks, et kiiruse mõõtmine toimus tihedas lumesajus. Kui kiiruse mõõtmine toimub tihedas lumesajus või tiheda udu tingimustes, siis see ei olnud vastavuses kiiruse mõõtmise meetodikaga. Menetlusalune isik palus lõpetada väärtemenetlus ja tühistada kohtuvälise menetleja otsus väärteotunnuste puudumise tõttu, mille kohus ka rahuldab.

Väärteoasjas 2302,09,006535 (kohtuasja nr. 4-09-9161) määras kohtuvälise menetleja liiklusrikkujale liikluseaduse § 74⁶⁴ lg 1 järgi rahatrahvi kolm tuhat krooni. Isik esitas kohtuvälise menetleja poolt koostatud väärteprotokollile ka vastulause. Väärteotoimikus oli muuhulgas väljavõte isiku karistustest alates 2002. aastast. Isik võttis omale kaitsja ning maakohtule esitatud kaebuses palub ta lõpetada väärtemenetlus, kuna tema teos puuduvad väärteo tunnused. Menetlusalune isik märkis oma kaebuses, et politseinik ei võinud näha seda, et temal turvavöö lahti oli kuivõrd väljas oli pime ning sadas vihma. Sõidukil on lisaks tumedad klaasid ning tagaklaasidel tumedad kardinad. Isik väitis, et ta alati kasutab turvavööd

ja turvavöö kinnitamata jätmisel hakkab sõites auto piiksuma. Menetlusaluse isiku kaitsja lisas veel kaebuses, et menetlusalune isik oli rikkumise ajal tumedates riietes, tal oli tüme auto, autol on tehase poolt toonitud klaasid, ka esiklaas on toonitud. Kaitsja pidas sellist asjaolu väga kahtlaseks, et 50 km/h kiiruse juures, kui esilaternad paistavad silma, siis politsei suudab näha, et musta värvi riietusel on turvavöö kinnitama. Kohus tugines väärteomenetluses kogutud materjalidele ning tunnistajate ütlustele ja asus seisukohale, et menetlusalune isik on kohtule andnud ennastõigustavaid ütlusi eesmärgiga vabaneda süüist ja vastutusest. Kohus võttis arvesse eeltoodud asjaolusid ning jättis kohtuvälise menetleja poolt määratud karistuse jõusse.

Väärteoasjas 2302,09,011087 (kohtuasja nr. 4-09-16614) määras kohtuväline menetleja rahatrahvi liiklusseaduse § 74²² lg 2 järgi kaks tuhat ükssada krooni ja võttis isikult liiklusseaduse § 74²² lg 4 alusel juhtimisõiguse kaheks kuuks. Isik esitas väärteoprotokollile vastulause, mida kohtuväline menetleja oma otsuses arvesse ei võtnud. Isik omas varasemat nelja jõusolevat karistust, sealhulgas kaht kiiruse ületamist rohkem kui 21 km/h. Kohtule esitatud kaebuses väitis isik, et ei ole seadust rikkunud ning politsei kiusab teda põhjusetult. Isik taotles otsuse tühistamist, selgitades ka muuhulgas oma majanduslikku olukorda. Maakohus tuvastas, et isiku poolt toimepandud tegu on tõendatud, kuid muutis kohtuvälise menetleja otsust selliselt, et määras rahatrahvi ositi tasumise ning jättis lisakaristuse muutmata.

Kohtuväline menetleja esitab sageli kohtule taotluse väärteo toimepanijale aresti määramiseks. Sellised rikkumised on reeglina korduvalt autoroolist tabatud juhtimisõigusetajuhid. Väärteoasjas 2376,09,004172 esitas kohtuväline menetleja maakohtule taotluse määrata rikkujale arest liiklusseaduses § 74¹ lg 2 sätestatud väärteo eest. Kohus aga tuvastas väärteoasja läbi vaadates, et politseinike ja menetlusaluse isiku ütlused on vastuolus ning juhtimisfakti puudumise tõttu ei ole väärteokoosseis täidetud. Kohus lõpetas oma otsusega väärteomenetluse antud väärteoasjas VTMS § 29 lg 1 p.1 tunnustel. Sarnaselt väärteotunnuste puudumisega (VTMS § 29 lg 1 p.1) lõpetas kohus väärteomenetluse väärteoasjas 2302,09,001833, liiklusseaduse 74¹ lg 1 järgi, kus tegemist oli Eesti kodanikuga, kellel oli Soome Vabariigi juhiluba. Kontrollimisel politseinike poolt ei olnud isikul juhiluba esitada, samuti ei kajastu politseis kasutusel olevad andmebaasid Soome juhiloa olemasolu, seetõttu koostatigi väärteomaterjal. Kohus lõpetas väärteoasjas menetluse peale seda, kui isik oli esitanud oma Soome Vabariigi juhiloa.

Kohtuvälise menetleja poolt määratud karistusotsuses märgiti väärteoasjas 2316,08,012520, et isik on varasemalt karistatud. Seda asjaolu arvesse võttes karistas kohtuväline menetleja isikut liikluseaduse § 74¹⁹ lg 1 ja § 74³⁵ lg 1 järgi 12600 kroonise rahatrahviga ning võttis temalt lisakaristusena neljaks kuuks juhtimisõiguse. Menetlusalune isik palus kohtule esitatud kaebuses otsuse tühistada, kuna otsuse tegemise aluseks olnud varasem karistus ei vasta tõele. Väärteoprotokollis oli ka kõrvaldamata jäetud puudus, kuivõrd protokoll koostamise kuupäev oli vale. Kohus muutis kohtuvälise menetleja otsust selliselt, et jättis kohtuvälise menetleja poolt määratud rahatrahvi jõusse kuid lisakaristuse kohaldamata.

Sajast vaadeldud kohtulahendist ja väärteotoimikust viiekümne kolmel juhul on kohus muutnud kohtuvälise menetleja määratud otsust. Muutmine sealjuures seisnes peamiselt rahatrahvi vähendamises, rahatrahvi ositi tasumise võimaldamises ja/või lisakaristuse vähendamises või tühistamises.

2.3. Ekspertintervjuude tulemused

Kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatud kaebuste ning patrullide poolt koostatud väärteomaterjalide kvaliteedi kohta hinnangu saamiseks, viis autor läbi ankeetküsitluse nelja Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talituse kohtuesindaja seas, vaata ankeetküsitlust alapeatükis 3.1. peatükis Lisa.

Küsitluse tulemusel saadud vastustest nähtub, et peamiselt esitatakse kaebusi kohtuvälise menetleja nendele otsustele, milles kohtuväline menetleja on rakendanud põhikaristusena või lisakaristusena juhtimisõiguse äravõtmist. Kaebusi esitatakse sooviga vähendada või tühistada juhtimisõiguse äravõtmine. Kiirustamist liikluses soodustab tänane kiire elutempo ja sageli ka sõidukijuhtide hajameelsus, tihti ei märgatagi et sõidukiirus üle lubatu läheb enne kui politsei sõidukijuhi peatab. Sõidukiiruse ületamise eest on aga ette nähtud suhteliselt karmid karistused. Kiiruse ületamised ja kiirustamised liikluses on sageli raskete tagajärgedega liiklusõnnetuste peamisteks tekkepõhjusteks. Kui kohtuvälise menetleja koostatud väärteoprotokollile vastulausena kirjutatud kahetsus väärteoasja otsustamises ei anna vastulause esitajale soovitud tulemust, kasutatakse leebema karistuse saamise eesmärgil kohtusse pöördumise võimalust. Hetke globaalset majanduslikku seisut arvesse võttes on

kaebusi ka trahvisumma suuruse osas. Kohtule esitatakse kaebusi, kas rahatrahvi vähendamise näol või trahvisumma ositi tasumise võimaldamises.

Tulenevalt liiklusmenetluse talituse kohtuesindajate seas läbiviidud küsitluse tulemustest, hinnatakse patrullide poolt koostatud väärteomaterjalide kvaliteeti rahuldavaks. Väärteomaterjale vormistades teavad politseinikud, kuidas pabereid täita, siiski esineb vormistatud materjalides selliseid sodimisi ja lohakusevigu, mida hiljem on raske selgitada. Tõendeid vormistades, näiteks väärteoasjas tunnistajaid üle kuulates, kuulatakse tunnistaja sageli selliselt üle, et antakse isikule kätte blankett ning palutakse lihtsalt kirjutada. Politseinikud ei suvatse läbi lugeda, mida tunnistaja on ülekuulamise protokollis kirjutanud. see aga põhjustab sageli vastuolusid ning materiaalõiguse ebaõiget kohaldamist. Väärteomaterjalides, kus on vajalik politseipoolne tunnistaja ehk see politseiametnik, kes on väärteoprotokollis koostajana menetleja ei ole väärteoasjas üle kuulanud oma paarimeest, kes oleks asjas tunnistaja. Väärteoprotokoll aga ei ole tõendiks, kui see ei sisalda kellegi ütlusi ning seega on oluline eraldi üle kuulata tunnistajana ka teine politseiametnik. Liiklusõnnetuse materjalides esineb samuti sageli puudusi nii näiteks on liiklusõnnetuste väärteotoimikutes tihti puudu liiklusõnnetuse skeem ja sündmuskoha vaatlus, üle on kuulamata tunnistajatena sõidukites viibinud isikud, nende leidmine on aga hiljem menetluse käigus sageli võimatu. Sündmuskoha fotografeerimine on puudulik niisamuti liiklusõnnetuses osalenud sõidukitest on puudulikud fotod (fotografeeritud on kahest liiklusõnnetuses osalenud sõidukist ühte jne.) Kiirusmõõteseadme kasutamise protokollides on politseinike seas probleeme arusaamisega, kes on tunnistaja ja kes on menetleja ning kas tunnistaja saab olla sõidukiirust mõõtev isik. Kiirusmõõteseadme kasutamise protokollides esineb valesid ja puudulikke andmeid. Nii näiteks väidab kiirust ületanud liiklusrikkuja, et liikus ühtlases sõidukite koloonis, kuid kiirusmõõteseadme kasutamise protokollis on märgitud, et sõiduk liikus kiiruse fikseerimise hetkel üksi. Väärteo toimepanemise asjaolude kohta ei ole tunnistaja ülekuulamise protokollis märgitud sageli piisavalt informatsiooni. Kui patrulltoimkonnas menetleja politseiametnik kuulab tunnistajana üle oma paarimeest, siis olenevalt rikkumise asjaoludest ei ole sageli tunnistaja ülekuulamise protokollis märgitud, kus tunnistaja viibis sellel hetkel või kui kaugelt ta nägi konkreetset rikkumist. Kui tõendeid on kogutud puudulikult, kannatab kogu väärteoasjas kogutud ning vormistatud materjalide kvaliteet, mis võib kaasa tuua otsuse tühistamise

Kohtuvälise menetleja kohtuesindajate arvates, ei peaks kohtuvälises menetluses otsuse teinud ametnik oma otsust maakohtus kaitsma. Komissar Aivar Hirs on seisukohal, et kohtus käib menetlus kindlate reeglite ja menetlusnormide järgi ning asjas kogenematu politseinik võib ka hästi koostatud väärteomaterjali oma oskamatusena kohtus ära rikkuda. Kohtuvaidlustes on väärteoasjades poolteks ikka kohtuvälise menetleja esindaja ning menetlusalune isik koos kaitsjaga, kaitsja olemasolu korral. Kohtusse kutsutakse otsuse koostaja politseiametnik tunnistajana, et anda selgitusi mingi toimingu läbiviimise kohta, seda peamiselt kiirmenetluse otsuste puhul. Vanemkonstaabel Helen Kommussar tõi välja ka asjaolu, et kui otsuse tegija kaitseb oma otsust kohtus, hakatakse tema kallal nokkima kõigi üksikasjade pärast, mis otsusesse on kirjutatud. Kaebuse esitaja laskub diskussiooni teemal, miks on koostatud just selline rahaträhv ja miks mitte kuuskümmend krooni suurem või väiksem.

Küsimusele, kas kohtus käivate patrullpolitseinike seas oleks vajalik läbiviia vastavasisulist õpet, kuidas kohtus käituda, pidas seda oluliseks neljast ametnikust üks. Kohtuvälise menetleja kohtuesindaja vanemkonstaabel Hannes Küünarpuu leidis, et vastavasisuline õpe on vajalik ning politseinike õpe peaks seisnema protsessinormide tundma õppimises ja esinemisioskuse treeningus (kehakeel, keelekasutus jne.). Autor nõustub nende ametnike arvamusel, kes peavad oluliseks seda, et politseinik, kes on kohtusse kutsutud ütlusi andma, viib end kohtuvälise menetleja esindaja juures kaebuse sisuga kurssi, et ta teab millises küsimuses kohtuvälise menetleja otsus vaidlustati ning oskab seeläbi ka eelolevaks istungiks psühholoogiliselt valmistuda. Vajadusel saab muuhulgas täpsustada või meelde tuletada oma teadmisi nt. sõidukiiruse mõõtmise meetodikast, mille tundmine peaks olema liiklusjärelvalvet teostavale politseiametnikule elementaarne oskus. Sageli on reaalsus aga oodatust erinev. Igapäevast liiklusjärelvalvet teostav politseiametnik ei oska sageli selgitada, kuidas ta kontrollib enne teenistusse asumist töös kasutatavaid kiirusmõõteseadmeid (nt. kiirusmõõteseadme Stalker kontrollimiseks kasutatavate heliharkide kasutamine). Kui vastaspoolel on hea advokaat, võib kohtusse tunnistajana välja kutsutud politseiametnik, kes ei oska selgitada, kuidas ta kontrollib enne mõõtma asumist kiirusmõõteseadet, kaasa tuua väärteotsuse tühistamise. Sellisel juhul ei ole võimalik hinnata seda, kas sõidukiiruse mõõtmise teostamise hetkel kiirusmõõteseadet ikkagi töökorras oli.

Eesti Akrediteerimiskeskus on Põhja Politseiprefektuurile väljastanud tunnistuse E129. Põhja Politseiprefektuuri poolt tööks väljastatud mõõtevahendid on taadeldud ning Politsei ja Piirivalveameti peadirektor on kinnitanud Sõidukite kiiruse mõõtmise meetodika MM 01-

2010. Pealtnäha on kõik suurepärasest korras, kuid tegelik olukord on siiski muret tekitav. Tee peal ei mõõda kiirust mitte prefektuur, vaid prefekturi ametnikud. Ametnikud on enne mõõtmisele asumist läbinud pädeva mõõtja koolituse. Kurb on tõsiasi, et mõõtjate seas on ametnikke, kes hoolimata koolituse läbimisest ei tunne mõõteseadmeid. Näiteks ei tea ametnikud mõõteseadmel kuvavate numbrite tähendust. Sageli ei ole ametnikel mingit ettekujutust mõõtemetoodika nõuetest, mille järgimine on kohustuslik. Üksikud ebakompetentsed mõõtjad kahjustavad aga kogu organisatsiooni usaldusväarsust.

Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talituse kohtuesindaja vanemkonstaabel Hannes Küünarpuu poolt esitatud näide väärteoasja (4-09-15950) kohtuistungil esitatud küsimustest ja vastustest:

Kiirusmõõteseadme Stalker kasutamisejuhtum 29.06.2009 Ääsmäe-Haapsalu mnt 15. km-l

Kaitsja: Kas mõõtmise kohapeal ka mõõteseadme kasutamisevõimalust testiti?

Mõõtja: Ei ole niimoodi testinud. Esimeste autode pealt vaatan, et näit oleks õige.

Kohus: Kas miski tablool näitab seda, et seade on kiirema objekti jälgimise režiimis?

Mõõtja: Kui mõõta, siis all vasakus nurgas on kiri „XMIT“ ja see tähendab, et on kiirema objekti jälgimise režiim.

Kohus: Millises aknas oli kiirus, kui näidu lukustasite?

Mõõtja: „Fast“ aknas

Kohus: Kas seda saab lukustada?`

Mõõtja: Ta ise lukustab.

Kohus: Millisel hetkel see mõõdetav kiirus automaatselt fikseerub?

Mõõtja: Kui sõiduk kiiremini tuleb, siis jääb automaatselt.

Mõõteseadet ei testitud enne selle kasutamisele asumist. Mõõtemetoodika MM 01-2005 punkti 5 kohaselt – mõõtekoha valikul tuleb katsetada kiirusmõõteseadme kasutamise võimalust antud mõõtekohas. Selleks tuleb kontrollida: kiirusmõõturi näidu puudumist nn rahuolukorras, kus mõõteulatuses ei ole liikuvaid sõidukeid, kiirusmõõteseadet on sisse lülitatud, valitud on mõõterežiim ja teostatud proovimõõtmine.

„XMIT“ kiri kiirusmõõteseadmepanoolil ei näita seda, et seade on kiirema objekti jälgimise režiimis. „XMIT“ kiri näitab, et radar edastab radarisignaali. See tähendab, et mistahes mõõterežiimi kasutades süttib panoolil tähis „XMIT“, kui toimub kiiruse mõõtmine. Sõiduki kiirus olevat ilmunud „FAST“ aknasse. See on aga võimatu, kui ei kasutatud kiirema objekti jälgimise režiimi. „FAST“ aknas ei ole võimalik kiirust lukustada ning seda ei saa kasutada usaldusväärseks konkreetse sõiduki kiirusena. „FAST“ aknas kuvab aparaat mõõtepiirkonnas oleva kiireima objekti kiirust.

Kahjuks on selliseid vastuseid politseiametnike poolt kohtus üpris tihti. Liiklusmenetluse talitus on sageli sunnitud kiiruse mõõtmisega seotud väärteoasjades menetluse lõpetama, kuna kiirusmõõteseadmepanoolis sisalduvad valed ja vahel lausa utoopilised andmed. Näiteks on lasermõõteseadmepanoolil UL LTI 20-20 mõõtmisel esinenud Doppleri efekt¹.

Vanemkonstaabel Hannes Küünarpuu on seisukohal, et kohustuslikest pädeva mõõtja koolitustest ei ole kasu, kui ametnik selle vastu huvi ei tunne. Lahendus sellele oleks selline, et tugevdada asutusesisest kontrolli nende ametnike üle, kes teostavad liiklusjärelvalvet, see tähendab kontrollida nende tegevust mõõtmise kohapeal realselt ning küsida neilt selgitusi oma tegevuse kohta. Mõõtemetoodika vastu eksinud ametnikud tuleks kõrvaldada liiklusjärelvalve teostamiselt. See kärbiks mõõtjate arvu teel, kuid lõppkokkuvõttes aitab see kokku hoida ressursse menetluse hilisemas staadiumis. (<http://www.pop.pol/cms/kuva.php?id=12618> 25.01.2010)

Autor nõustub vanemkonstaabel Küünarpuu seisukohaga, et vajalik oleks teostada pistelist kontrolli maanteel kiirust mõõtvatele patrullidele, et kontrollida nende oskusi kiirusmõõteseadmepanooli kasutamises ning kontrolli tulemusel mõõtemetoodika vastu eksinud ametnikud tuleks kõrvaldada liiklusjärelvalve teostamiselt. Sellise kontrolli olemasolu motiveeriks politseiametnikku ennast ametialaselt täiendama. Praegusel hetkel on läbiviidavad koolitused liialt teoreetilised, vajalik oleks kontrollida ka politseiametnike praktilisi oskusi.

¹ Doppleri efekt – heli-või elektromagnetlainete mõõdetava sageduse sõltuvus laineallika ja vaatleja liikumise kiirusest ning suunast. Vaatleja ja laineallika lähenemisel teineteisele sagedus suureneb, teineteisest eemaldumisel väheneb. (ENE 1987:154)

2.4. Autori järeldused ja ettepanekud läbiviidud uuringus saadud tulemustele

Lõputöö koostamise raames analüüsitud ja läbitöötatud väärteotoimikutest ning kohtuvälise menetleja kohtuesindajate seas läbiviidud küsitluse tulemustest nähtuvalt esitatakse kaebusi kõige enam sellistele kohtuvälise menetleja poolt koostatud väärteootsustele, milles kohtuvälise menetleja on sanktsioneerinud liiklusrikkujale kas põhi- või lisakaristusena mootorsõiduki juhtimisõiguse äravõtmist. See on karistusliik, mis kannab endas kõige efektiivsemat mõju edasipidi väärtegude toimepanemisest hoidumiseks. Kohtule esitatud kaebustes, palutakse eelkõige leebemat karistust ning juhtimisõiguse säilitamist, vähem on väärteoasjades nende sisulisi kaebusi, kus isik ei nõustu talle inkrimineeritud väärteo toimepanemisega.

Politseinike koostatud väärteomaterjalid on kohtuvälise menetleja kohtuesindajate arvates pigem halvasti koostatud ning seetõttu ebakvaliteetsed. Väärteomaterjalides on sagedastest kiirustamisest tingitud näpukaid ning ülesodimisi. Ametlikes dokumentides ei ole selline ülesodimine aga lubatud ning see võib kaasa tuua otsuse tühistamise. Ühest küljest on põhjus, miks koostatud väärteomaterjalides näpukaid esineb see, et kui laskutakse diskussiooni politseisõidukisse väärteomaterjalide vormistamiseks kutsutud liiklusrikkujaga, või kui väärteo toimepanija käitub väljakutsuvalt või üleolevalt ning põhjustab sellega politseinikes ärritust. Vaieldamatult selline emotsionaalne ärritus hajutab väärteoasja vormistava politseiametniku tähelepanu ning see võib tekitada puudusi tõendite kogumisel ja vormistamisel. Autor, tuginedes isiklikule kogemusele on seisukohal, et sellise olukorra vältimiseks, on soovitatav väljakutsuvalt käituv isik saata oma sõidukisse selleks ajaks, kui väärteomaterjal koostatakse ning pärast hiljem saab rikkuja auto juures võtta allkirjad ning väärteotoimepanemise kohta seletuse.

Patrullide poolt tehti tööd, kus üks patrulliliige oli väljas ja peatas sõidukeid ning teine politseiametnik istus autos ja vormistas tuvastatud rikkumisi. Autos istuv politseiametnik koostas kirjalikke hoiatamisotsuseid ka väljas sõidukeid peatavale politseiametniku nimele, hiljem lihtsalt see ametnik, kes väljas töötas allkirjastas paberi. Selline asi oli võimalik, kui võrd kirjalikku hoiatamisotsust koostades, ei jää väärteo toimepanijale protokollist koopiat. Selline väärteoasja vormistamine ei ole aga lubatud ning toob kaasa otsuse tühistamise.

Probleem oli ka kombineeritud liiklusjärelvalve teostamisel (nt. sõidukiiruse mõõtmine, turvavöö kasutamise kontroll jne.), kus üks ametnik on veidi eemal teistest patrullidest ning andis läbi raadiosaatja informatsiooni väärteo toimepanijatest. Väärteomaterjali vormistamisel, kus vajalik oli üle kuulata tunnistajana see politseiametnik, kes teistele raadiosaatjaga väärteo toimepanijaid edastas, kirjutas menetleja materjali juurde oma käega tunnistaja ülekuulamise protokollid ning see ametnik, kelle ütlused kirja pandi, kirjutas ülekuulamise protokollid ütluste järele lause „kirjutatud minu sõnade kohaselt, minu poolt läbi loetud ja õige“. Reaalselt sellist ülekuulamist siiski ei toimunud ning sellist viisi väärteomaterjali koostamine on lubamatu. Tänapäevaks on kohustus kõigil politseiametnikel ise kirjutada oma ütlused tunnistaja ülekuulamise protokollid. Väärteoasja menetleja märgib oma käega tunnistaja ülekuulamise protokollid ainult tunnistaja isikuandmed.

Lahendus sellele, kuidas parandada liiklusjärelvalvega tegelevate patrullide poolt vormistatud väärteomaterjalide kvaliteeti tervikuna on selline, et alati enne vahetuse üleandmist kui patrull majja naaseb, vaatab rahulikult vahetuse jooksul vormistatud materjalid nn kriitilise pilguga üle. Selline korraldus tegelikult tänapäevaks liiklusjärelvalve talituses juba toimib, kus patrull tuleb vahetuse lõppedes majja ning iga patrulliliige vaatab üle vahetuse jooksul enda poolt koostatud materjalid. Peamine on, et oleks kõik nõutavad allkirjad ning menetlustoimingu protokollides ei esineks puudusi. Kontrollimist dubleerib veel vahetuse välijuht, kes enne materjalide registreerimist vaatab veelkord patrullide poolt vahetuse jooksul vormistatud väärteomaterjalid üle.

Kohtuesindajate seas läbiviidud küsitlusest selgub, et probleemiks on liiklusjärelvalvet teostavate politseiametnike seas kiirusmõõteseadmete kasutamine ning nendel seadmetel kuvatavate numbrite tähendus, samuti ei ole politseinikele tihtipeale arusaadav mõõtemetoodika. Selleks, et parandada liiklusjärelvalve kvaliteeti just sõidukiiruse mõõtmise kohapealt, teeb autor ettepaneku teha patrullidele pistelist kontrolli, kus ametnik oma liiklusjärelvalve teostamise (sõidukiiruse mõõtmise) käigus paralleelselt selgitab ka oma tegevust ning selgitab kiirusmõõteseadme tööpõhimõtet ning seadme kontrollimist enne selle kasutamist. Need ametnikud, kes kontrolli tulemusel ei tulnud toime või ei osanud selgitada oma tegevust kiirusmõõteseadme kasutamisel, peavad läbima uuesti koolituse, mis tipneks reaalselt eksamiga. Pärast eksami positiivset sooritamist võib asuda teostama liiklusjärelvalvet. Autor, tuginedes isiklikule kogemusele on seisukohal, et tänapäeval hetkel on pädeva mõõtja koolituse näol tegemist lihtsalt auditoorse loenguga, kus selles osalejate

teadmisi peale kursuse läbiviimist ei kontrollita. See aga paratamatult ei anna ülevaadet ametnike tegelikest oskustest kiirusmõõteseadmete ja üleüldse mõõteriistade kasutamisest.

Autor tuginedes oma varasemale töökogemusele Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna avariitalituses on arvamusel et põhjuseks, miks politseinike poolt koostatud liiklusõnnetuse materjalides sageli puudusi esineb, on avariitalituse suur töökoormus. Avariitalituse töö sõltub eelkõige väljas valitsevatest ilmastikuoludest. Kui teed on libedad ja ilmastikuolud on kehvad, siis juhtub ka rohkem liiklusõnnetusi ning avariigrupi reageerimine igale sündmuskohale võtab aega. Kindlasti mängib siin ka olulist rolli inimfaktor: rutiin ja väsimus. Iga väiksem liiklusõnnetus, kus tegemist on lihtsalt kerge plekimõlkimisega või kus inimesed saavad kergemalt viga, peab väärtomaterjali otsast lõpuni (liiklusõnnetuse akti koostamisest väärtoprotookoli või väärtomenetluse lõpetamise määruse koostamiseni) vormistama see ametnik, kes sündmuskohal käib. Selliseid liiklusõnnetusi on aga väga palju, kus sündmuskohal ei õnnestu süüdlast tuvastada või kui õnnestubki, siis liiklusõnnetuse osapool ei taha sellega nõustuda ning grupil tuleb ikkagi alustada väärtomenetlust. Tänapäeval ei ole avariitalituses sellist tööjaotust, kus avariigrupp, kes käiks sündmuskohtadel nn. operatiivgrupina ja teeks esmased menetlustoimingud (kuulab sündmuskohal üle sõidukijuhid, märgib üles tunnistajad, koostab liiklusõnnetuse akti, teeb fotod sõidukitest ja sündmuskohast ning joonistab skeemi) ning tooks seejärel materjali majja menetlusgrupile edasi menetlemiseks. Selline töökorraldus on hetkel vaid nende liiklusõnnetuse materjalide puhul, milles lähtuvalt liiklusõnnetuse tagajärgedest alustatakse kriminaalmenetlust. Autor on seisukohal, et seesugune töökorraldus liiklusõnnetuste väärtomasjades vähendaks oluliselt avariigrupi töökoormust ning seeläbi paraneks ka vormistatud materjalide kvaliteet. Ühelt poolt oleks see lahendus, teisalt nõuab see rohkem inimressurssi ning töökohti, mida tänapäeva majandusolukorras on aga keeruline luua.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö eesmärgiks seadis autor Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talituse poolt koostatud väärteootsustele esitatud kaebuste temaatika käsitlemise, eesmärgiga analüüsida kui palju esialgsetest politsei poolt koostatud väärteo otsustest jääb jõusse ning kui palju ning millistel põhjustel politsei otsuseid maakohtus muudetakse või tühistatakse. Töö eesmärgist lähtuvalt püstitas autor kolm hüpoteesi:

1. Kohtule esitatakse kaebusi kõige enam sellistele väärteootsustele, milles kohtuväline menetleja on rakendanud põhi- või siis lisakaristusena juhtimisõiguse äravõtmist;
2. kohtuvälise menetleja poolt koostatud väärteomaterjalide halb kvaliteet on põhjuseks, miks väärteootsuseid kohtus muudetakse (tühistatakse);
3. kohtuvälise menetleja koostatud otsustele esitatakse kaebusi seetõttu, et kohtuväline menetleja ei ole rahatrahvi määramisel arvestanud karistamise põhimõtteid.

Töös leiab täielikult kinnitust esimene hüpotees, mille kontrollimiseks analüüsis autor kohtulahendeid ja väärteotoimikuid ning küsitles kohtuvälise menetleja kohtuesindajaid. Selgus, et 100st kaebusest esitati karistuse kergendamise eesmärgil 58 kaebust, muuhulgas juhtimisõiguse säilitamise ajendil 36 kaebust. Vaadeldes kogu kaebuste statistikat, mis 2009. aastal maakohtule esitati, siis 1238st kaebusest 406 korral kergendati kohtuvälise menetleja poolt määratud karistust. Karistuse kergendamine seisnes peamiselt lisakaristuse (juhtimisõiguse äravõtmise) vähendamises või tühistamises ning rahatrahvi vähendamises. Isik esitas vastulause saja kohtulahendi ja väärteotoimiku analüüsist nähtuvalt kokku 45 korral. Esitatud vastulauses märgiti peamiselt süü tunnistamist ja tehtu kahetsust ning seeläbi ka kergema karistuse määramist. Analüüsitud kohtulahenditest ning väärteotoimikutest nähtub, et mootorsõiduki juhtimisõigus on inimestele erinevatel põhjustel väga oluline.

Teine püstitatud hüpotees leidis osaliselt tõestust, selle tõestamiseks, viis autor läbi ankeetküsitluse Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talituse kohtus kohtuvälise menetlejat esindavate ametnike seas. Koostatud väärteomaterjale peetakse liiklusmenetluse talituse kohtuesindajate poolt kvaliteedi poolest üldiselt halvaks, kuid seeläbi kohtus tühistatud otsuste arv ei ole märkimisväärne. Kokku 1238st kohtuvälise menetleja

otsusele esitatud kaebusest läks kohtus tühistamisele 65 otsust. Koostatud väärteomaterjalides esineb küll sodimisvigu, kuid olulisemaid puudusi, mis tooks kaasa otsuse tühistamise, esineb vähem. Peamine kohtuvälise menetleja otsuse muutmise põhjus kohtus on eelkõige karistuse kergendamine.

Kolmanda püstitatud hüpoteesi tõestamiseks analüüsis autor kohtulahendeid ja väärteotoimikuid, millest selgus, et kohtu poole pööratakse siis, kui kohtuvälise menetleja määratud karistus on liialt karm ning esitatud kaebuses palutakse kohtul väärteoasi uuesti läbi vaadata ning teha uus otsus. Sajast analüüsitud toimikust ja kohtulahendist esitas menetlusalune isik vastulause 45 korral ning kohtuvälise menetleja oma otsuse tegemisel ei arvestanud vastulausega 31 korral. Vastulause esitati peamiselt sooviga, et kohtuvälise menetleja ei rakendaks juhtimisõiguse äravõtmist, samuti ka otsuse tühistamise motiividel, kui isik ei olnud nõus talle inkrimineeritud väärteoga. Vaadeldud toimikutest ja kohtulahenditest nähtub, et see osa ei ole siiski märkimisväärne, kus kaebus esitatakse sellisel ajendil, et kohtuvälise menetleja ei ole karistuse määramisel arvestanud karistamise põhimõtteid. Nii kohtuvälises menetluses esitatud vastulauses kui ka hilisemas kaebuses kohtule palutakse eelkõige juhtimisõigus alles jätta. See oli läbiv asjaolu, mida võis sagedasti analüüsitud materjalides täheldada.

Autori ettepanek koostatavate väärteomaterjalide kvaliteedi parandamiseks on muuta ametniku enda südameasjaks vahetuse jooksul koostatud materjalide läbivaatamine ning puuduste likvideerimine, selleks tuleb ametnikule anda aeg enne vahetuse lõpetamist. Liiklusjärelvalve talituses on tänasel päeval vahetuse välijuht see inimene, kes enne patrullide väljasaatmist informeerib esinenud puudujääkidest, seda nii väärteomaterjalide vormistamise kohalt kui ka muudest liiklusjärelvalve teostamise seisukohalt tulenevatest probleemidest. Pädeva mõõtja koolitustel peab autor vajalikuks reaalse teadmiste kontrolli kehtestamist peale nii öelda teoreetilise materjali tutvustamist. Tänapäeval seisneb pädeva mõõtja koolitus nn. tavalises auditoorses loengus, vajalik on ka ametnike reaalse oskuste kontrollimine enne kui asutakse maanteel kiirust mõõtma.

Kõrvaldamaks puudusi vormistatud liiklusõnnetuste materjalides näeb autor võimalust, kui moodustada avariitalituses eraldi menetlusgrupp, kes tegeleks täiendavalt tunnistajate leidmise ja nende ülekuulamisega, vajadusel materjali ekspertiisi saatmise ning väärteomenetluses isikute väljakutsumisega. Autor tuginedes isiklikule kogemusele on

seisukohal, et praegune töökorraldus avariitalituses on halb. Avariigrupp peab sõitma ühelt liiklusõnnetuselt teisele ning välja selgitama liiklusõnnetuse põhjustaja, kui see kohapeal ei õnnestu, peab alustama väärteomenetlust: koguma tõendeid (fotografeerima sündmuskohta, joonistama skeemi, ülekuulama tunnistajad ja hiljem majas menetlema). Kuna liiklusõnnetusi on palju, siis füüsiliselt lihtsalt ei jõua. Sellest tulenevadki puudulikult kogutud tõendid, fotod sündmuskohtadest ja sõidukitest. Autor on seisukohal, et olukord oleks parem, kui oleks lisaks nn. operatiivgrupile, kes käib ainult sündmuskohtadel ja tegeleb välitööga, eraldi menetlusgrupp. Menetlusgrupi ülesandeks oleks esmaste menetlustoimingute pealt kogutud tõendite pinnal väärteomenetluse läbiviimine (materjali ekspertiisi saatmine, kodanike väljakutsumine, väärteootsuse tegemine jne.). Autor on seisukohal, et selline töökorraldus on väärteomenetluses kogutud tõendite kvaliteeti ning menetluse kiirust silmas pidades tulemuslikum.

Autor teeb ettepaneku täiendkoolituse läbiviimiseks teemal „Tõendite kogumine ja vormistamine ning karistuse määramine väärteomenetluses“. Koolitus on vajalik eelkõige nendele politseiametnikele, kelle igapäeva tööks on liiklusalaste väärtegude vormistamine ja menetlemine ning väärteo eest karistuse määramine. Karistuse määramise teemakäsitlus on olulisem nendele politseiametnikele, kes teevad väljas patrullitööd ning koostavad väärteo eest kiirmenetluse otsusi. Tõendite kogumisel ja vormistamisel esineb sageli puudusi, mistõttu oleks aeg-ajalt vajalik selle teema käsitlemine vastavasisuliste koolituste näol.

Autor on seisukohal, et käesolevat tööd saab kasutada liiklusalaste väärtegude menetlus kvaliteedi paremaks muutmisel. Väärteomenetluse alaste koolituste teoreetilise abimaterjalina nende politseiametnike suhtes, kes koostavad väärteomenetluses liiklusalaseid karistusotsuseid ning nende ametnike suhtes, kelle spetsialiteediks on liiklusjärelvalve tervikuna.

РЕЗЮМЕ

Объём работы вместе с дополнениями составляет 72 страницу, основная часть работы составляет 53 страницу, в ней 5 таблиц и 2 рисунка. Список использованной литературы состоит из 29 наименования. При составлении работы за основу было взято «Руководство по составлению и оформлению работ студентов», утверждённое приказом ректора номер 6.1-6/212 от 02.12.2009.

Цель дипломной работы разобрать тематику жалоб на решения в делах о проступках, составленные органами досудебного производства с целью проанализировать, сколько составленных полицией решений в делах о проступках остаётся в силе и сколько их изменяется в суде. Какими являются основные ошибки, почему составленные полицией решения в делах о проступках изменяется или отменяются судом.

В работе выдвинуты три гипотезы: Суду представляются жалобы более всего на те решения в делах о проступках, где орган досудебного производства применил в качестве дополнительного наказания лишение права на управление транспортным средством. Плохое качество материалов в делах о проступках, составленные органом досудебного производства, являются причиной того, что решения в делах о проступках в суде изменяются или отменяются; На решения, вынесенные органом досудебного производства представляются жалобы по причине того, что орган досудебного производства при вынесении денежного штрафа не учёл принципы вынесения наказания.

В первой части работы разбирается производство дел о проступках и его сущность в Эстонской правовом пространстве, виды проступков и предусмотренные за проступки наказания.

Во второй части работы в качестве исследовательского метода используется просмотр судебных решений и дел о проступках, также анкетирование судебных представителей органа досудебного следствия.

Результаты исследовательской работы можно использовать для повышения общего качества материалов дел о проступках, составляемых полицией, чтобы в случае дальнейшего их обжалования в суде они оставались без изменений.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Aas, N., Feldmanis, L., Hirvoja, M., Jaago, O. ja Lembit A. 2002. Karistusõigus üldosa. Tallinn Kirjastus Sisekaitseakadeemia
- AS Narva Vesi kaitsja vandeadvokaadi vanemabi Sergei Belovi kassatsioon Viru Maakohtu 10. märtsi 2006. a otsuse peale AS Narva Vesi väärteoasjas Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 66-2 lg 2 järgi, kohtuasi nr. 3-1-1-80-06, Riigikohtu kriminaalkolleegium, kohtuotsus, 06.10.2006
- AS Wõro Kommerts kaitsja vandeadvokaat Helina Lukseppa kassatsioon Tartu Maakohtu 7. juuni 2007. a kohtuotsuse peale AS Wõro Kommerts väärteoasjas konkurentsiseaduse § 73-6 lg 2 järg, kohtuasi nr. 3-1-1-84-07, Riigikohtu kriminaalkolleegium, kohtuotsus, 07.12.2007
- Doppleri efekt. 1987. Eesti Nõukogude Entsüklopeedia 2. Tallinn: Kirjastus Valgus 154
- Eerik, M., ja Ploom, T. 2002. Väärteomenetlus. Tallinn Kirjastus Sisekaitseakadeemia
- Eesti Vabariigi Põhiseadus, 28.06.1992, jõustunud 03.07.1992 – RT 1992, 26, 349 ... RT I 2007, 33, 210
- Karistusregistri seadus, vastu võetud 19.11.1997, jõustunud 01.01.1998 – RT I 1997, 87, 1467 ... RT I 2009, 62, 405
- Karistusseadustik, 06.06.2001, jõustunud 01.09.2009 – RT I 2001, 61, 364 ... RT I 2009, 68, 463
- Kergandberg, E., Kangur, A., Lind, S., Saaremäel-Stoilov, K. ja Saarmets, V. 2008. Kohtumenetlus. Tallinn Kirjastus Juura
- Kergandberg, E. 1996. Sissejuhatus kohtumenetluse õpetusse. Tartu Kirjastus Õigusteabe AS Juura
- Koolmeister, I., Kangur, A., Lind, S., Pajula, E., Ploom, I. ja Sirk, I. 2007. Väärteomenetluse seadustik: Kommenteeritud väljaanne. Tallinn Kirjastus Juura
- Kriminaalkodeks, vastu võetud 07.05.1992, jõustunud 01.06.1992 - RT 1992, 20, 287 ja 288...RT I 2002, 64, 390. Kehtetu.
- Kriminaalmenetluse seadustik, vastu võetud 12.02.2003, jõustunud 01.07.2004 - RT I 2003, 27, 166 ... RT I 2010, 8, 35
- Küünarpuu, H. 2010. Oskamatud mõõtjad kahandavad politsei usaldusväärust.

- Põhja Prefektuuri siseveeb <http://www.pop.pol/cms/kuva.php?id=12618>.
- 25.01.2010 Sootak, J. 2007. Sanktsiooniõigus. Tallinn Kirjastus Juura
- Lehiste, T. kaitsja vandeadvokaadi vanemabi Aivar Kello, Eduard Sorokini kaitsja vandeadvokaat Andrus Lillo ja Lõuna Ringkonnaprokuratuuri ringkonnaprokurör Kretel Tamme kassatsioonid Tartu Ringkonnakohtu 5. juuni 2006. a kohtuotsuse peale Taago Lehiste süüdistusajal KarS § 185 lg 3 järgi ning Eduard Sorokini süüdistusajal KarS § 184 lg 2 p-de 1,2 ja § 185 lg 3 järgi, kohtuasi nr. 3-1-1-99-06, Riigikohtu kriminaalkolleegium, kohtuotsus, 20.02.2007
- Liikluseeskiri, Vabariigi Valitsuse 02.02.2001 määrus nr 48 - RT I 2001, 15, 60...RT I 2010, 16, 85
- Liiklusjärelvalve teostamise kord, Vabariigi Valitsuse 20.02.2001 määrus nr 67 – RT I 2001, 19,103...RT I 2009, 65, 451
- Liiklusseadus, vastu võetud 14.12.2000, jõustunud 01.02.2001 - RT I 2001, 3, 6 ... RT I 2009, 68, 463
- Lääne Politseiprefektuuri kassatsioon Pärnu Maakohtu 13. juuli 2009. a kohtuotsuse peale väärteoasjas Raini Kase (Kask) karistamises liiklusseaduse § 74-19 lg-te 1 ja 2 järgi, kohtuasi nr. 3-1-1-110-09, Riigikohtu kriminaalkolleegium, kohtuotsus, 05.01.2010 Sootak, J. ja Pikamäe, P. 2009. Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura
- Otter, A. kaitsja vandeadvokaat Aadu Lubergi kassatsioon Tartu Maakohtu 1. oktoobri 2007. a kohtuotsuse peale Arne Otteri väärteoasjas KarS § 168 lg 1 järgi, kohtuasi nr. 3-1-1-2-08, Riigikohtu kriminaalkolleegium, kohtuotsus, 06.03.2008
- Pajula, E. ja Ploom, T. 2004. Väärteomenetlus II. Tallinn Kirjastus Sisekaitseakadeemia
- Politsei karistas väärteo eest. 2009. Riigiportaal eesti.ee.
www.eesti.ee/est/politsei_karistas_vaarteo_eest, 10.12.2009
- Põhja Politseiprefektuuri Liiklusjärelvalve osakonna kassatsioon Harju Maakohtu 2. novembri 2006. a kohtuotsuse peale Gennadi Kulli väärteoasjas liiklusseaduse § 74-19 lg 1 ja § 74-22 lg 2 järgi, kohtuasi nr 3-1-1-6-07, Riigikohtu kriminaalkolleegium, kohtuotsus, 02.05.2007
- Reinthal, T. 2009. KarS eriosas sätestatud karistusmäärad ja karistus. Juridica IX/09.
- Riigiprokuratuuri kassatsiooniprotest Tallinna Ringkonnakohtu kriminaalkolleegiumi 13.01.2004 otsusele Lauri Kala õigeksmõistmises süüdistuses KarS § 424 järgi, kohtuasi nr. 3-1-1-28-04, Riigikohtu kriminaalkolleegium, kohtuotsus, 30.04.2004
- Sootak, J. 2003 Karistusõiguse alused. Tallinn Kirjastus Juura

Sootak, J. 2002. Õpetus karistusseadusest. Tallinn Kirjastus Juura

Väärteomenetluse seadustik, 22.05.2002, jõustunud 01.09.2002 – RT I 2002, 50, 313 ...

RT I 2009, 68, 463

Wikken. I kaitsja vandeadvokaadi abi Kaimo Rääpo kassatsioonkaebus Harju Maakohtu

11.04.2003 otsusele Indrek Vaikmaa väärteoasjas HÕS § 94 lg 2 järgi, kohtuasi nr 3-

1-1-105-03, Riigikohtu kriminaalkolleegium, kohtuotsus, 08.10.2003

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel nr. 1 Väärteomenetluse skeem	9
Tabel nr.2 Karistused süüteo eest füüsilisele ja juriidilisele isikule.....	15
Tabel nr.3 Karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud.....	18
Tabel nr.4 Enamlevinud väärteokoosseisud.....	22
Tabel nr.5 Harju Maakohtu lahendid liiklusmenetluse talituse otsustele esitatud kaebustele 2009. aastal, seisuga 05.03.2010.....	28
Joonis nr.1 Karistuse kohaldamisel karistusraamide kindlaks tegemine.....	20
Joonis nr.2 Kaebused, mis esitati 2009.a. liiklusmenetluse talituse poolt tehtud liiklusseaduse alusel toimepandud väärtegude karistusotsustele.....	29

LISA 1. ANKEETKÜSITLUS PÕHJA POLITSEIPREFEKTUURI KORRAKAITSEOSAKONNA LIIKLUSMENETLUSE TALITUSE KOHTUS KOHTUVÄLIST MENETLEJAT ESINDAVATE AMETNIKEGA

Vanemkonstaabel Helen Kommussar

Millised on peamised põhjused, miks esitatakse kaebusi kohtuvälise menetleja otsustele?

Peamiselt esitatakse kaebusi kohtuvälise menetleja otsustele kui isik tunneb, et talle määratud karistus on liialt range või kui isik ei ole oma süüga nõus (Kaebusi on viimasel ajal mõlema põhjusega pooleks). Kui eelnevatel aastatel oli kõige suuremaks probleemiks karistuste puhul lisakaristuse rakendamine, siis viimasel ajal on oluliseks muutunud ka määratud trahvisumma.

Milline on Teie seisukoht, kas väärteoasjas otsuse teinud politseiametnik peaks ise hiljem kohtus oma otsust kaitsma? Palun põhjendage oma seisukohta.

Leian, et otsuse tegija ei peaks ise oma otsust kohtus kaitsma. Kuivõrd meie otsuse tegijatest pooled esindavad otsuseid ka kohtus, ei ole probleemi, et info kohtus toimuvast ei jõuaks otsuse tegijani. Sellest tulenevalt ei saa ka öelda, et tehtud otsustega ei arvestata maakohtu, ringkonnakohtu ja riigikohtu eelnevalt tehtud otsustega.

Kui otsuse tegija kaitseb oma otsust kohtus hakatakse tema kallal nokkima kõigi üksikasjade pärast mis otsuses on kirjutatud. Kaebuse esitaja langeb tihti diskussiooni teemal, miks on määratud just selline rahatrahv ja miks mitte 60 krooni väiksem või suurem. Emotsionaalselt on kergem saada noomida teiste vigade kui enda vigade pärast.

Milline on patrullpolitseinike poolt väärteoasjas kogutud ja vormistatud materjalide kvaliteet (tunnistajate ülekuulamine, väärteo toimepanija süü tõendatus, tõendamiseseme asjaolude kajastamine, karistusraamide arvestamine jms) ja milliseid vigu peamiselt esineb?

Üldiselt teavad patrullpolitseinikud kuidas peab dokumente vormistama aga reaalsel dokumentide täitmisel tekib palju näpu või lohakusvigu, mis võivad kaasa tuua

väärteomenetluse lõpetamise VTMS § 29 lg 1 p1 alusel kuivõrd kohtuväline menetleja on oluliselt rikkunud menetlusnorme. Vead väärteomaterjalides võivad olla aluseks vale otsuse tegemisel. Tunnistajate ülekuulamise protokollid kipuvad jääma kesiseks ja tihti ei loe menetleja tunnistaja poolt kirja pandut läbi. Sellest tulenevalt võib olla kirja pandud olulist infot, mis jääb arvestamata ja ka puudujääke, mida peab hiljem parandama täiendava ülekuulamisega. Siiski esineb ka veel materjale, mis koosnevad ainult väärteoprotokollist. Tihti jäetakse üle kuulamata politseipoolne tunnistaja ja sellest tulenevalt on kohtus palju probleeme, kuna väärteo toimepanek kui selline ei ole ka kuidagi muud moodi tõendatud. Tihti on tõendeid kogutud poolikult. Näiteks liiklusõnnetuse materjalide juures puuduvad sündmuskoha skeemid ja vaatlused, on fotografeeritud ainult ühte sõidukit kahest liiklusõnnetuses osalenud sõidukist ja sündmuskohta kui sellist ei ole üldse fotografeeritud, ei ole üle kuulatud sõidukites viibinud isikuid.

Kas kohtus käivad patrullpolitseinikud peaksid saama vastavasisulist õpet, kuidas kohtus esineda, milles see õpe peaks seisnema?

Kasulik oleks kindlasti, kui kohtusse tulev politseiametnikust tunnistaja oskaks kohtus käituda ja kohtu poole õigesti pöörduda. Abiks võiks olla see, kui enne kohtusse tulekut vestelda kohtuvälise menetleja esindajaga, kellelt saab alati küsida kuidas kohtus käituda. Ei leia, et selleks oleks vaja eraldi õpet. Tuleb osata õiges kohas püsti tõusta ja mitte suhelda kohtunikuga familiaarselt.

Vanemkonstaabel Hannes Küünarpuu

Millised on peamised põhjused, miks esitatakse kaebusi kohtuvälise menetleja otsustele?

Suurim osa kaebustest esitatakse karistuse kergendamise taotlusega. Peamine põhjus on eriõiguse piiramine. Minu töös juhtimisõiguse äravõtmine.

Milline on Teie seisukoht, kas väärteoasjas otsuse teinud politseiametnik peaks ise hiljem kohtus oma otsust kaitsma? Palun põhjendage oma seisukohta.

Küsimusele, kas otsuse teinud politseiametnik peaks ise oma otsust kohtus kaitsma ei ole võimalik üheselt vastata. Ühest küljest on otsuse teinud isik oma menetletud väärteoasjas kogutud tõenditega kõige paremini tuttav aga kas ka kõige objektiivsem? See on juba kaheldav. Võrdluseks kohtusüsteemis ei käi ka esimese astme kohtunik oma otsust

ringkonnakohtus kaitsmas. Istungil vaidlevad ikka pooled prokurör ja siis süüdistatav koos kaitsjaga. Meie õigussüsteemis on õigusemõistmine kolmeastmeline. Väärteoasjades teeb esimese astme otsuse kohtuväline menetleja, teine aste on maakohus ning kolmas aste Riigikohus. Muidugi alati on võimalus otsuse teinud isikul minna koos esindajaga kohtusse otsust kaitsma.

Milline on patrullpolitseinike poolt väärteoasjas kogutud ja vormistatud materjalide kvaliteet (tunnistajate ülekuulamine, väärteo toimepanija süü tõendatus, tõendamiseseme asjaolude kajastamine, karistusraamide arvestamine jms) ja milliseid vigu peamiselt esineb?

Väärteoasjade menetlemise kvaliteet on halb. Sageli on tunnistajale antud lihtsalt ülekuulamise protokoll kätte ja palutud kirjutada. Menetleja ei ole suvatsenud isegi tunnistaja ütlusi läbi lugeda rääkimata vastuolude kõrvaldamisest erinevate tõendite vahel. Näiteks räägib tunnistaja mitmest sõidukist, mis asusid kiiruse mõõtmisel mõõteseadme tööpiirkonnas aga mõõteseadme protokollist nähtub, et mõõtepiirkonnas oli ainult üks sõiduk. Teisalt jälle räägib tunnistaja mõõteseadmest Stalker ATR ja mõõteseadme protokollis on Stalker MDR. Küsimusele, milline mõõteseadme kasutusel oli ja miks ei ole vastuolu kõrvaldatud ei oska menetleja kohtuistungil vastata. Tihti on väärteo toimepanek tõendamata. Süüdistus on esitatud mootorsõiduki juhile aga juhtimisfakt üldse puudub. Tunnistaja ütlustes kirjeldatud tegu ning väärteoprotokollis esitatud süüdistus on erinevad (Veel kord tõendab see seda, et menetlejad ei loe tunnistajate ütlusi läbi).

Kas kohtus käivad patrullpolitseinikud peaksid saama vastavasisulist õpet, kuidas kohtus esineda, milles see õpe peaks seisnema?

Kohtus käivad patrullpolitseinikud peaks kindlasti saama vastavasisulise väljaõppe. Väljaõpe peaks seisnema protsessinormide tundmaõppimises ja esinemisoskuse treeningus (keele kasutus, kehakeel jne.)

Konstaabel Triinu Riigor

Millised on peamised põhjused, miks esitatakse kaebusi kohtuvälise menetleja otsustele?

Kaebusi on igasuguseid, aga suurem osa kaebusi on esitatud põhjusel paluda kohtul karistust kergendada rahatrahvi näol ning juhtimisõiguse tagasisaamise eesmärgil, kuna juhtimisõiguse

olemasolu mängib olulist rolli pere sissetulekus. Palju on ka tühistamise eesmärgil esitatud kaebusi.

Milline on Teie seisukoht, kas väärteoasjas otsuse teinud politseiametnik peaks ise hiljem kohtus oma otsust kaitsma? Palun põhjendage oma seisukohta.

Leian, et väärteoasjas otsuse teinud politseiametnik ei peaks kohtus ise oma otsust kaitsma selle pärast, et ega kohtunikudki ei käi teise astme kohtus oma otsuseid kaitsmas. Ma leian, et pigem peaks otsust kaitsma materjali koostaja, sest tema oskab kohtus anda kõige objektiivsemaid ütlusi, miks üks või teine materjal on just nii koostatud. Otsus tehakse väärteoasjas kogutud materjalide/tõendite põhjal.

Milline on patrullpolitseinike poolt väärteoasjas kogutud ja vormistatud materjalide kvaliteet (tunnistajate ülekuulamine, väärteo toimepanija süü tõendatus, tõendamiseseme asjaolude kajastamine, karistusraamide arvestamine jms) ja milliseid vigu peamiselt esineb?

Kvaliteeti hindaks rahuldavaga, palju on hooletuse vigu, mida hiljem ei osata ka kohtus seletada.

Kas kohtus käivad patrullpolitseinikud peaksid saama vastavasisulist õpet, kuidas kohtus esineda, milles see õpe peaks seisnema?

Vastavat õpet ei ole küll vaja, selge pildi saamiseks piisab, kui osaleda paaril istungil vabakuulajana.

Komissar Aivar Hirs

Millised on peamised põhjused, miks esitatakse kaebusi kohtuvälise menetleja otsustele?

Peamisteks põhjusteks on karistuse kergendamise taotlused (kas rahatrahvi vähendamine, ositi maksmine või lisakaristuse tühistamine/vähendamine või siis sisulised vaidlused, kus menetlusalune isik ei nõustu talle inkrimineeritud väärteo toimepanemisega.

Milline on Teie seisukoht, kas väärteoasjas otsuse teinud politseiametnik peaks ise hiljem kohtus oma otsust kaitsma? Palun põhjendage oma seisukohta.

Ei pea, kuivõrd menetlus kohtus toimub kindlate reeglite (menetlusnormide) järgi ja kõiki nüansse mitteteadev ametnik võib ka kõige „vettpidavama“ otsuse oma teadmatusega põhja lasta. Kõige kindlam on ikka kasutada koolitatud kohtuesindajaid, kes siis vastavalt vajadusele kaasavad istungile ka otsuse tegija (seda just kiirmenetluse otsuste puhul).

Milline on patrullpolitseinike poolt väärteoasjas kogutud ja vormistatud materjalide kvaliteet (tunnistajate ülekuulamine, väärteo toimepanija süü tõendatus, tõendamiseseme asjaolude kajastamine, karistusraamide arvestamine jms) ja milliseid vigu peamiselt esineb?

Koostatud väärteomaterjalid väga kehva kvaliteediga (tõendid puudulikud, paragrahvid sageli valed, rikkumiste kirjeldused puudulikud või sisult valed, menetlusnormide rikkumised, parandused ja ülesodimised jne). Politseiametnike teadmised sageli liikluseeskirjast ja liiklusseadusest väga pealiskaudsed (valed väärteokirjeldused, valed liikluseeskirja ja liiklusseaduse paragrahvid), rääkimata näiteks teeseadus, töö- ja puhkeaja seadus, jooobeseisundi tuvastamise kord jne. Kiiruse mõõtmisel puuduvad elementaarsed teadmised seadme kasutamise korra ja vajalike dokumentide (kiirusmõõteseadme kasutamise protokoll) täitmise osas, mõõtemetoodika tundmine puudulik või siis minimaalne. Tunnistajate ülekuulamised tehtud pealiskaudselt ja väga lühidalt (politseiametnikust tunnistaja) ning ei kajasta kõiki väärteo toimepanemise asjaolusid. Sageli kuulata väärteo toimepanemise kohas üle kõiki kohal olnud tunnistajaid ning nende hilisem otsimine või väljakutsumine on osutunud võimatuks (väga oluline LÕ-de puhul). Kiirmenetluse kohaldamise puhul ei arvestata tihti eelnevate rikkumiste ja karistustega (näiteks mitmed kehtivad karistused lubatud sõidukiiruse ületamise eest, rahatrahvid seadusega ettenähtud aja jooksul tasumata ning kohtuväline menetleja vaatamata eeltoodule kohaldab taas kiirmenetlust ning määrab ka karistuse alla sanktsiooni keskmise määra)

Kas kohtus käivad patrullpolitseinikud peaksid saama vastavasisulist õpet, kuidas kohtus esineda, milles see õpe peaks seisnema?

Eraldi õpet patrullpolitseinikele vaja ei ole, kuivõrd kohtusse kutsutakse nad reeglina ikka vaid tunnistajana ja asjadega kurssi (võimalikud küsimused, strateegia jne.) viib enne kohtuistungit prefektuuri esindav kohtuesindaja

LISA 2. UURINGUS KAEBUSTE ANALÜÜSIMISEKS KASUTATUD TABEL

Tabel nr. 6 Autori poolt käsitletud Põhja Politseiprefektuuri Korrakaitseosakonna liiklusmenetluse talituse otsustele esitatud kaebused 2009.aastal.

Jrk nr.	Väärteoasja nr/Kohtuasja nr.	Rikku mine Seadus sätestatud määr	Karistus mis määrati KVM poolt (kergendavad ja raskendavad asjaolud)	Vastulause (+)-esitati (-)-ei esitatud	Varasem karistus (+) - jah (-) - ei	Kaebuse sisu	Kohtu otsus M-muudeti J-jõustus/ menrtleja muutmata T-tühistati kohtuvälise otsus jäeti
1	2302,09,016 136 4-09-27905	LS § 74 19 lg 3 p.1 300 tü, arest l/k kuni 9kuud	220tü ja 8 kuud (puuduvad)	(+) ei ole otsuses arvestatud	(+)	Põhjendab tegu ja palub tühistada lisakaristus	(M) Rahatrahv sama, juhtimisõigus vähendati 5 kuuks
2	2315,09,009 330 4-09-27908	LS § 74 64 lg 1 – 50tü	17tü (puuduvad)	(+) ei ole arvestatud	(+)	Ei ole tegu toimepannud	(T) VTMS § 29 lg 1 p1
3	2376,09,006 769 4-09-27909	LS § 74 19 lg 1 100tü l/k kuni 9kuud	100 tü juhtimisõigus 5 kuud (puuduvad)	(-)	(+)	Vajab juhtimisõigust töötamisel	(M) juhtimisõigus jäeti alles
4	2316,09,015 776 4-09-28179	LS § 74 36 lg 1 10tü	10 tü (puuduvad)	(-)	(-)	Kirjutatud vene keeles ja kohus on andnud aja puuduste kõrvaldamiseks	Otsus puudub
5	2316,09,015 965 4-09-28184	LS 74 19 lg 3 p.1 300tü või arest l/k kuni 9kuud	200 tü ja juhtimisõigus 4 kuud (puuduvad)	(-)	(-)	Juhtimisõigus mitte ära võtta, kuna vajab töötamisel	(M) Rahatrahv sama juhtimisõiguse osas tühistatud
6	2316,09,015 775 4-09-28193	LS § 74 36 lg 1	10tü	(-)	(-)	On keeldunud ütlustest ja kaebus on vene keeles	(J) kaebus jäeti rahuldamata, kuna isik ei kõrvaldanud tähtjaks kaebuses

		-10tü					esinenud puudusi
7	2302,09,016 796 4-09-28201	LS § 74 19 lg 3 p.1 300tü või arest ja l/k kuni 9 kuud	200 tü ja juhtimisõigus 5 kuud (ei ole märgitud)	(+) Taotlus rahatrahvi ositi tasumiseks, selles osas rahuldati, tunnistab süüid	(-)	Ei arvestatud puhtsüdamlikku kahetsust kergendava asjaoluna. Põhjendab karistuse karmust	(M) Põhikaristus (M) Lisakaristus (T)
8	2376,09,006 803 4-09-28426	LS § 74 19 lg 3 p.1 300tü või arest l/k kuni 9kuud	200 tü ja juhtimisõigus 4 kuud (arvestatud kahetsust)	(+) tunnistab süüid ja kahetseb juhtunut	(+)	Põhjendab juhtimisõiguse vajalikkust	(M) juhtimisõiguse äravõtmine vähendati 3 kuuks
9	2230,09,003 793 4-09-28678	LS § 74 19 lg 3 p.1 300tü või arest ja l/k kuni 9 kuud	200 tü ja juhtimisõigus 7 kuud (arvestatud kahetsust)	(+) kahetseb ja palub kergemat karistust	(+)	Vajab juhtimisõigust töötamisel	(M) juhtimisõiguse äravõtmine vähendati 3 kuuks
10	2373,09,006 459 4-09-29267	LS § 74 22 lg 2 100tü ja j/õ kuni 3 kuud	100 tü, juhtimisõigus 2 kuud (puuduvad)	(+) kahetseb, tunnistab süüid	(+) (7 sar nast tegu)	Vajab juhtimisõigust töötamisel (olemas kaitsja)	(M) Juhtimisõiguse äravõtmine tühistati
11	2302,09,016 552 4-09-28842	LS § 74 17 lg 1 ja lg 2 300tü või arest l/k kuni 3 kuud	250 tü ja juhtimisõigus 3 kuud(puuduvad)	(-)	(+)	Taotleb maksmist graafiku alusel	(T)
12	1022009287 2074 (kiirmenetluse otsus) 4-09-29271	LS § 74 22 lg 2 100tü l/k kuni 3 kuud	15 tü	(-)	(-)	On töötu	Rahatrahv tasuda osade kaupa
13	2230,09,003 867 4-09-29336	LS § 74 1 lg 2 300tü või arest	100 tü (puuduvad)	(-)	(-)	(olemas kaitsja) ei vasta süüteo koosseisule, ei vasta väärteoprotokollis toodud lühikirjelduses	(T) VTMS § 29 lg 1 p1

						väärteoasja arutamise piiridele	
14	2317,09,009 701 4-09-29276	LS § 74 19 lg 2 300tü või arest l/k kuni 9kuud	250 tü ja juhtimisõigus 8 kuud (puuduvad)	(-)	(-)	Majanduslikult raske olukord, on töotu, vajab autot oma firma käivitamisel	(M) Põhikaristus – (M) Lisakaristus- (T)
15	2317,09,009 102 4-09-29274	LS § 74 22 lg 3 j/õ kuni 1aasta	Juhtimisõigus 7 kuud (kahetsus)	(-)	(-)	Kahetseb kiiruse ületamist ja palub leebemat karistust	(M) Juhtimisõigus 5 kuud
16	2302,09,017 025 4-09-29272	LS § 74 19 lg 2, § 74 22 lg 3 300tü või arest või j/õ kuni 1 aasta	300 tü ja juhtimisõigus 9 kuud (kahetseb)	(-)	(+)	Töotu, ei ole piisavat sissetulekut	(M) rahatrahvi tasumine osade kaupa juhtimisõiguse äravõtmine 7 kuuks
17	2376,09,006 691 4-09-29572	LS § 74 35 lg 1 Kuni 50tü	50 tü (puuduvad)	(-)	(-)	Tühistada või määrata miinimumkaristus	(M) Rahatrahv tasuta osade kaupa
18	1022088288 3736 (kiirmenetluse otsus) 4-09-29571	LS § 74 64 lg 1 Kuni 50tü	10 tü (puhtsüdamlik kahetsus)	(-)	(-)	(olemas kaitsja) Varastatud dokumente on kasutatud. Vale isik, kui menetlusalune isik viibis välismaal.	(T) VTMS § 29 lg 1 p.1
19	2230,09,000 577 4-09-30366	LS § 74 19 lg 1 ja lg 3 p.1 100tü ja l/k kuni 9 kuud	100 tü ja juhtimisõigus 6 kuuks (puuduvad)	(-)	(-)	Palub vähendada juhtimisõiguse äravõtmise tähtaega, kahetseb	(T) VTMS § 29 lg 1 p.1 Karistuse määramisel tugineti indikaatorvahendi näidule. Joobe tuvastamisel ei kasutatud tõenduslikku alkomeetrit
20	2302,09,017 606 4-09-30190	LS § 74 19 lg 2 300tü, arest või j/õ kuni 9kuud	200 tü Juhtimisõigus 4 kuuks (puuduvad)	(-)	(-)	Vajab oma töö juhiluba, saab miinimumpalka, väiksed lapsed peres ja pangalaen	(M) 150 tü osade kaupa tasumine (T) juhtimisõiguse äravõtmine
21	2302,09,017 397 4-09-29574	LS § 74 17 lg 1 ja LS §	(74 17) 30 tü ja (74 31) 37 tü (süü)	(-)	(-)	Lõpetada VTMS § 29 lg 1 p.1 alusel, sest ei ole tõendatud (olemas	(M) § 74 17 lõpetada VTMS § 30 lg 1 p.1 alusel, § 74 31 tühistada VTMS § 29 lg 1

		74 31 lg 1 300tü või arest või j/õ kuni 6kuud	tunnistamine)			kaitsja)	p.1 alusel
22	2376,09,006 239 4-09-27904	LS § 74 22 lg 2 100tü l/k kuni 3 kuud	80 tü ja juhtimisõigus 2 kuud (tunnistab süüid)	(-)	(+)	Lõpetada VTMS § 30 alusel või kui puudub alus, siis tühistada lisakaristus, sest sellega kaasneb vallandamine	(J)
23	2302,09,006 535 4-09-9161	LS § 74 64 lg 1 50tü	50 tü (puuduvad)	(+)	(+)	Tühistada või lõpetada otstarbekuse kaalutlusel	(J)
24	2230,09,002 247 4-09-16401	LS § 74 1 lg 1 100tü või arest	50 tü (puuduvad)	(+) ei ole arvestatud, selleks on eraldi kiri	(+) kak s kor da	(Olemas kaitsja) vale kvalifikatsioon, kuulub tühistamisele	(J)
25	2317,09,007 889 4-09-24660	LS § 74 22 lg 2 100tü l/k 3kuud	25 tü	(+) ei ole arvestatud	(-)		(T) Kuna kiirust mõõtis ja tunnistajana andis ütlusi üks ja sama isik
26	2302,09,011 087 4-09-26624	LS § 74 22 lg 2 100tü l/k 6kuud	35 tü + juhtimisõigus 2 kuud (puuduvad)	(+) ei ole arvestatud	(+) Palj u tasu mat a trah ve	Ei ole seadust rikkunud, taotleb otsuse tühistamist, selgitab majanduslikku olukorda	(M) Rahatrahvi tasumine osade kaupa juhtimisõiguse osas samaks
27	2316,09,009 556 4-09-15487	LS § 74 1 lg 2 300tü või arest	120 tü (puuduvad)	(-)	(+)	(olemas kaitsja) Palub tühistada otsust	(M) 50 tü
28	2302,09,013 506 4-09-21917	LS § 74 17 lg 1 ja LS § 74 31 lg 1 300tü, arest l/k 9 kuud	55 tü + 84 tü ning juhtimisõigus 3 kuuks	(-)	(-)	Vajab juhtimisõigust perekondlikel põhjustel(laps lasteaeda viia)	(M) Põhikaristus jäi samaks, lisakaristus tühistatud
29	2316,09,012 421 4-09-21586	LS § 74 22 lg 2 100tü	100 tü+2 kuud juhtimisõigus (puuduvad)	(-)	(-)	Vajab juhtimisõigust perekondlikel põhjustel, abikaasa eakad vanemad	(M) Põhikaristus samaks, lisakaristus tühistatud

		I/k 3 kuud				elavad väljaspool Eestit, ei ole arvestatud karistuse kohaldamise aluseid	
30	2302,09,007 227 4-09-21495	LS § 74 19 lg 1 100tü või j/õ kuni 9kuud	100 tü + juhtimisõigus 7 kuuks (puuduvad)	(+) ei arvestatud	(+)	Ei juhtinud joores, vaid oli sõiduki juba parkinud ja autost väljunud ning hiljem jõi õlut.	(T) VTMS § 29 lg 1 p.1 alusel (kohtuväline menetleja ise loobub)
31	2302,09,014 190 4-09-21494	LS § 74 17 lg 1 ja § 74 31 lg 1 300tü, arest, j/õ kuni 1aasta	(74 17) 77 tü (74 31) 15tü Puuduvad	(+) vastulause mittearvestamine ei ole põhjendatud	(-)	(olemas kaitsja) Ei tajunud, et toimus liiklusõnnetus, seega ei saanud sellest ka ise teada anda. Hiljem ei soovinud kannatanu enam avaldust esitada, kuid seda ei arvestatud	(M) 74 31 lg 1 tühistati VTMS § 29 lg 1 p.1 alusel 74 17 lg 1 lõpetada VTMS § 30 lg 1 p1 alusel. (mõlemal autol olid vigastused)
32	2302,09,013 895 4-09-22324	LS § 74 15 lg 1 50tü	35 tü (puuduvad)	(+) Mittearvestamine on põhjendatud	(-)	Tühistada ja lõpetada VTMS, sest lühikirjeldus ei vasta rikkumisele	(M) Lõpetada VTMS § 30 alusel
33	2302,09,014 033 4-09-22602	LS § 74 22 lg 2 100tü I/k 3kuud	100 tü + juhtimisõigus 2 kuud (puuduvad)	(+),mittearvestamine ei ole otsuses põhjendatud	(+)	9 keh tiva t kari stus t Vajab juhtimisõigust töötamiseks, majalaen ja raske majanduslik olukord	(M) Rahatrahvi ositi tasumine ja juhtimisõigus 1 kuuks
34	2302,09,014 198 4-09-22599	LS § 74 22 lg 2 100tü, j/õ kuni 6kuud	60 tü	(+) otsuses mittearvestamine põhjendamat a	(-)	Karistus on põhjendamatult suur	(J)
35	2230,09,002 961 4-09-22598	LS § 74 19 lg 2 LS § 74 35 lg 1 300tü, arest, I/k kuni 9kuud	200tü + juhtimisõigus 6 kuuks (kahetsus)	(+) vastulause mittearvestamine ei ole põhjendatud	(+)	Kahetseb ja palub juhtimisõigus alles jätta, sest vajab seda töötamisel	(M) Rahatrahv samaks, lisakaristus tühistatud
36	2376,09,003 310 4-09-22342	LS § 74 19 lg 1 100tü I/k kuni 9kuud	100 tü + juhtimisõigus 3 kuud	(+) on arvestatud	(+)	Ei nõustunud, et oli joores, palub rahatrahvi ositi tasumise võimalust ja lisakaristuse tühistamist	(M) Rahatrahv 50 tü, ositi tasumine, lisakaristus tühistatud

37	2376,09,005 896 4-09-23076	LS § 74 19 lg 2, LKS § 66 1 lg 1 300tü, arest l/k kuni 9kuud	200 tü + juhtimisõigus 4 kuud (puuduvad)	(-)	(-)	Kuna on töötü, siis palub muuta lisakaritust, muus osas tunnistab süüd	(J)
38	2316,09,013 230 4-09-122801	LS § 74 16 lg 1 50 tü	10 tü (puuduvad)	(+), ümber lükatud tunnistaja ütlustega	(-)	Tühistada, sest on rikutud menetlusaluse isiku õigust. Isik ei tunnistanud süüd ja ei ole üle kuulatud tunnistajana temaga kaasas olnud isikut. AP ütlustest ei selgu, kus tegu on toime pandud	(M) Tühistada VTMS § 29 lg 1 p.1
39	2373,09,005 352 4-09-22793	LS § 74 35 lg 1 50 tü	30 tü (puuduvad)	(-)	(-)	On kasutatud diskretsiooni ebapopulaarselt ja määratud stampkaristuse	(J), kuid määrati rahaträhvi ositi tasumine
40	2302,09,015 228 4-09-23267	LS § 74 22 lg 2 100tü l/k kuni 3 kuud	100 tü + 2kuud juhtimisõigus (puuduvad)	(+), mittearvesta mine ei ole otsuses põhjendatud	(+)	Taotleb otsuse ümber vaatamist, sest ei ole arvestatud vastulauset ja hinnati varasemate karistuste järgi	(J)
41	2302,09,014 922 4-09-23269	LS § 74 22 lg 2 100tü j/õ kuni 6kuud	4 kuud juhtimisõigus (kahetsus)	(+), on otsuses arvestatud	(-)	Taotleb leebemat karistust	(M) juhtimisõigus 1 kuuks
42	2316,09,013 846 4-09-23604	LS § 74 64 lg 2 100tü	50 tü (puuduvad)	(+), ümber lükatud tunnistajate ütlustega	(+)	Taotleb leebemat karistust	(M) Lõpetada VTMS § 30 lg 1 p.1
43	2373,09,005 857 4-09-24655	LS § 74 22 lg 2 100tü j/õ kuni 6kuud	20 tü (puuduvad)	(-)	(-)	Taotleb otsuse tühistamist	(J), kuna menetlusalune isik ei ilmunud välja, siis kohus jättis kaebuse läbivaatamata
44	2230,09,003 408 4-09-25321	LS § 74 19 lg 3 p.1 ja § 74 19 lg 2 300tü, Arest,	(74 19 lg 3 p.1) 8 kuud + (74 19 lg 2) 230 tü (puuduvad)	(-)	(+) ma ks mat a trah vid	Töötab taksojuhina min. palgaga, taotleb väiksemat trahvi ja juhtimisõiguse äravõtmist 1 kuuks	(M) Rahaträhv 150 tü ja juhtimisõigus 4 kuuks

		I/k kuni 9kuud					
45	2316,09,014 585 4-09-25689	LS § 74 15 lg 1 ja § 74 35 lg 1 50tü	(74 15)- 15 tü ja (74 35)-10 tü	(-)	(-)	Palub tühistada ja lõpetada VTMS § 29 lg 1 p1 ja § 30 lg 1 p1 alusel	(J)
46	2316,09,015 124 4-09-25700	LS § 74 35 lg 1 50tü	20 tü (puuduvad)	(+), on põhjendatud mittearvesta mine	(-)	Palub tühistada, kuna märk ei olnud nähtav	(J)
47	2373,09,006 186 4-09-26162	LS § 74 19 lg 2 300tü, arest, I/k kuni 9kuud	210tü + lisakaristus 5 kuud (puuduvad)	(-)	(-)	Rahatrahv liiga suur, töökoht seotud autojuhtimisega	(J) Taotlus jäeti läbivaatamata, kuna isik ei ilmunud kohtusse. Viibis välismaal ja ei taotlenud ka uut aega
48	2373,09,006 204 4-09-27688	LS § 74 19 lg 2 300tü, Arest, I/k kuni 9kuud	220tü + lisakaristuse a JÕ 5 kuuks	(+), mittearvesta mine on põhjendatud	(+)	Vajab juhtimisõigust tööülesannete täitmiseks, palub trahvi ositi tasumist	(M) Määras trahvi ositi tasumisele, muus osas jättis jõusse
49	1022009245 7761 (kiirmenetluse otsus) 4-09-27691	LS § 74 35 lg 1 50tü	15 tü (puuduvad)	(-)	(-)	(olemas kaitsja) otsus tühistada	(M) Määras trahvi tasumise ositi
50	2316,09,015 916 4-09-27695	LS § 74 19 lg 2 300tü, arest, I/k kuni 9kuud	220tü + lisakaristuse a JÕ 6kuud (puuduvad)	(-)	(+)	Palub trahvi ositi tasumise võimalust ja lisakaristuse pikkuseks 3 kuud	(M) Trahvi tasumine ositi, muus osas samaks
51	2302,09,003 989	LS § 74 22 lg 3 200tü, arest, I/k kuni 6kuud	100tü + 3 kuud	(+), juhtimisõigu s mitte ära võtta	(-)	Juhtimisõigus mitte ära võtta, otsus tühistada	(J)
52	2316,08,012 520	LS § 74 19 lg 1 ja § 74 35 lg 1 300tü, arest, I/k 9kuud	210 tü + 4kuud (kahetseb)	(+), soovib ositi tasumist	(-)	Tühistada määratud karistus, kuna otsuse aluseks on isiku varasem karistus	(M) liskaristus kohaldamata
53	2376,09,004	LS 74	Edastatud	(-)	(+)	Ei ole	Lõpetada VTMS § 29 lg 1

	172	1 lg 2 300tü või arest	aresti määramiseks maakohtule				p.1
54	2316,09,004 156	LS § 74 64 lg 1 ja LS § 74 35 lg 1 50tü	15 tü	(+), süü osaline tunnistamine	(-)	Vaidlustab turvavööta sõitmise	(J)
55	2302,09,001 994	LS § 74 22 lg 2 100tü, j/õ kuni 6kuud	40 tü (puuduvad)	(+), palub lõpetada VTM	(-)	Lõpetada VT tunnuste puudumise tõttu, otsus tühistada	(T)
56	2316,09,001 657	LS § 74 15 lg 1 50tü	15 tü (puuduvad)	(+), ei arvestatud	(-)	Otsus tühistada	(J)
57	2302,08,037 666	LS § 74 22 lg 2 100tü j/õ kuni 6kuud	50 tü (puhtsüdamli k kahetsus)	(+)	(+)	Karistus ebaproportsionaaln e. Soovib lasta kohtul määrata uus karistus	(J)
58	2376,09,001 306	LS § 74 22 lg 2 100tü l/k 3kuud	70 tü + 3 kuud (puuduvad)	(-)	(+)	Palub lisakaristus tühistada	(J)
59	2302,09,003 444	LS § 74 22 lg 3 200tü, Arest, j/õ kuni 1aasta	100 tü (puuduvad)	(+)	(-)	Otsus tühistada	(M), lõpetada VTMS § 29 lg 1 p.1
60	2302,09,001 833	LS § 74 1 lg 1 100tü või arest	40 tü (puuduvad)	(-)	(-)	Otsus tühistada, j/õ tegelikult olemas	(T)
61	2317,09,002 818	LS § 74 22 lg 2 100tü j/õ kuni 6kuud	6 kuud juhtimisõigus (puuduvad)	(+), j/õ alles jätta	(+)	Nõus rahatrahviga , juhtimisõigus alles jätta	(M), juhtimisõigus 2 kuuks
62	2302,08,042 327	LS § 74 1 lg 2, § 74	Karistada arestiga	(-)	(-)		Kohus määras 15 päeva aresti

		35 lg1 ja § 74 7 300tü või arest					
63	2317,08,012 614	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	50 tü + 2 kuud (puuduvad)	(-)	(+)	Vaidlustab lisakaristuse osas	(M), lisakaristus 1 kuuks j/õ
64	2315,08,010 720	LS § 74 1 lg 1 ja Liiklus KindlS § 66 1 lg 1 100tü või arest	50 tü (puuduvad)	(-)	(-)	Trahv tühistada, olemas Saksa juhiluba, esitas hiljem	(T) VTMS § 30 lg 1 p.1
65	2302,08,041 491	LS § 74 22 lg 2 100tü, j/õ 6kuud	30 tü (puuduvad)	(-)	(-)	Tühistada otsus, ei ole väärtegu toime pannud	(M) Uus otsus 15 tü
66	2302,08,042 347	LS § 74 36 lg 2 p.1 100tü	80 tü (puuduvad)	(-)	(-)	Otsus tühistada, karistus liiga karm	(M), rahatrahv 50 tü
67	2317,08,012 659	LS § 74 19 lg 1 300tü või arest, l/k kuni 9kuud	200 tü + 4kuud (kahetseb)	(-)	(-)	Lisakaristust mitte kohaldada või min. ulatuses	(T)
68	2373,08,011 251	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	40 tü + 2 kuud	(-)	(-)	Kahetseb, otsus, rahatrahv tasutud kuid j/õ 2 kuud tühistada	(M) lisakaristus muudetud 1 kuuks
69	2316,08,011 437	LS § 74 35 lg 1 50tü	20 tü	(+), otsuses ei arvestatud	(-)	Soovib tühistada, ei ole tõendatud	(T), VTMS § 29 lg 1 p.1
70	2376,08,010 192	LS § 74 22 lg 2 100tü, j/õ 6kuud	15 tü	(+), ei arvestatud	(-)	Otsus tühistada	(J)
71	2302,08,037 401	LS § 74 22 lg 2	25 tü (kahetsus)	(+), selgitab asjaolusid	(-)	Karistus liiga suur	(M), uus karistus 12 tü

		100tü, j/õ 6kuud					
72	2315,08,015 376	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	50 tü + 3kuud (puuduvad)	(-)	(-)	Otsus tühistada	VTasi Riigikohtus, kassatsioon rahuldati
73	2302,08,042 850	LS § 74 19 lg 1 300tü, arest, l/k 9kuud	210 tü + 6 kuud (kahetsus)	(+), kahetseb mitte määrata j/õ äravõtmist	(-)	Palub tühistada lisakaristus või vähendada miinimumini	(M) Lisakaristuseks 4 kuud.
74	2302,08,037 243	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	50 tü + 2 kuud (puuduvad)	(-)	(+)	Vaidlustab lisakaristuse kohaldamise	(J)
75	2302,08,033 022	LS § 74 22 lg 3 200tü, arest, l/k 6kuud	130 tü + 6 kuud	(-)	(+)	Kahetseb tegu, ei ole nõus määratud karistusega	(T), puudus kehtiv taatlustunnistus ning ei ole tunnistajaid
76	2302,08,044 502	LS § 74 1 lg 2 300tü, arest	Kohtuväline menetleja taotleb maakohult aresti	(-)	(+)		Kohus määrab 4 päeva aresti
77	2376,09,005 216	LS § 74 1 lg 2 300tü, arest	100 tü (puuduvad)	(-)	(-)	Palub tühistada	(M) rahatrahv tasuda ositi
78	2302,09,001 320	LS § 74 64 lg 1 50tü	25 tü	(+)	(-)	Rahatrahv liiga suur	(M), uus trahv 15 tü
79	2302,09,006 148	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	50 tü + 2 kuud	(+)	(-)	Lõpetada VTMS § 29 lg 1 p.1 ja lisakaristust mitte kohaldada	(M) rahatrahv jõusse, lisakaristus tühistati
80	2302,08,044 392	LS§ 74 22 lg 2 100tü, j/õ 6kuud	30 tü	(+), ei arvestatud	(-)	Ei ole süütegu toimepannud	(M), uus otsus 10 tü
81	2302,08,004 402	LS § 74 22 lg 2 100tü, j/õ 6kuud	35 tü (kahetseb)	(-)	(-)	Vaidlustab otsuse	(T)

82	2373,09,001 542	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	85 tü + 2 kuud (kahetseb)	(+), lisakaristust mitte kohaldada	(+)	Karistus liiga karm, lisakaristus jätta kohaldamata	(M) rahatrahv samaks, lisakaristus tühistada
83	2373,09,001 692	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	85 tü + 1 kuu (kahetseb)	(+), selgitab ja kahetseb	(+)	Vaidlustab lisakaristuse	(M), lisakaristus tühistada
84	2316,09,002 744	LS § 74 19 lg 1 300tü, Arest, l/k 9kuud	200 tü + 4kuud	(-)	(-)	Taotleb otsuse tühistamist lisakaristuse osas	(J)
85	2302,09,009 340	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	85 tü + 2 kuud (kahetsus)	(+), selgitab ja palub lisakaristust mitte kohaldada	(+)	Lisakaristust mitte kohaldada	(J)
86	2302,09,006 401	LS § 74 22 lg 2 ja LS § 74 64 lg 1 100tü, l/k 3kuud	(74 22) 50 tü + 2 kuud ning (74 64) 10 tü	(+), otsuses ei arvestatud	(+)	Taotleb juhtimisõiguse alles jätmist	(M), lisakaristus kohaldamata, muus osas samaks
87	2302,09,001 408	LS § 74 22 lg 3 200tü, l/k 6kuud	100 tü + 4 kuud	(-)	(+)	Karistus liiga karm, lisakaristust mitte kohaldada	(M), lisakaristus vähendada 3 kuuni
88	2302,08,039 628	LS § 74 17 lg 1 ja LS § 74 19 lg 1 300tü, Arest, j/õ 9kuud	(74 19) 200 tü + 9 kuud ja (74 17) 100 tü + 2 kuud	(-)	(-)	74 19 osas ei vaidle, kuid karistus liiga karm, 74 17 osas lõpetada, ei ole avariid teinud	(M) 74 19 osas lisakaristus 6 kuud ja 74 17 rahatrahv 50 tü, lisakaristus jätta kohaldamata
89	2302,08,039 118	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	50 tü + 3 kuud	(-)	(+)	Karistus liiga karm, lisakaristus tühistada	(J)
90	2302,09,001 794	LS § 74 35 lg 1	29 tü	(-)		Selgitab rikkumist, tõi õigustavaid asjaolusid	(J)

		50tü					
91	2302,09,005 657	LS § 74 15 lg 1 50tü	12 tü	(-)	(-)	palub leebemat karistust, kuna on invaliid	(T) VTMS § 30 lg 1 p.1
92	2302,09,010 294	LS § 74 22 lg 2 100tü, j/õ kuni 6kuud	4 kuud juhtimisõigus	(+), tunnistab süüd, selgitab, soovib trahvi ositi maksmist	(+)	Muuta karistust	(M), lühendada karistust 3 kuuni
93	2302,08,037 366	LS § 74 22 lg 3 200tü, arest, j/õ 1aasta	80 tü	(+), selgitab rikkumist	(-)	Palub karistada LS § 74 22 lg 2 järgi	(M), määrata uus karistus 25 tü
94	2302,08,042 352	LS § 74 35 lg 1 ja Ls § 74 15 lg 1 50tü	(74 35) 20 tü + (74 15) 10 tü	(-)	(-)	Soovib, et kohus teeb otsuse	(M), rahatrahv samaks, määrata ositi tasumine
95	2373,09,001 019	LS § 74 22 lg 2 100tü, l/k 3kuud	50 tü + 2 kuud	(-)	(+)	Taotleb otsuse tühistamist ei ole nõus rikkumisega	(J)
96	2376,09,005 216	LS § 74 1 lg 2 300tü või arest	100 tü	(-)	(-)	Palub otsuse tühistada	(M),rahatrahv tasuda ositi
97	2302,09,005 007	LS § 74 22 lg 2 100tü, j/õ 6kuud	6 kuud	(-)	(+)	Soovib otsuse tühistamist	Otsus puudub
98	2302,09,002 184	LS § 74 35 lg 1 50tü	10 tü	(+), Soovib tühistamist	(-)	Soovib otsust tühistada	(T), VTMS § 29 lg 1 p.1
99	2373,09,006 670	LS § 74 1 lg 2 300tü, arest	Kohtuväline menetleja taotleb maakohtult aresti kohaldamist	(-)	(-)	Ei ole	(J)
100	2316,09,015 310	LS §74 1 lg 2 300tü, arest	Edastatud aresti kohaldamiseks maakohtule	(-)	(-)	Ei ole	(J)